

SAMIYEELE TOM TAKELAYA KANCAALAYA NYENKA

Kutulutu

Samiyeele wei i hæte pa ha takelaya kane to, i ka ké Iso kuyoyotutu telosulu ké. Tøma søsøna naaleye Iso cæla-i: Tetu tøkuyv tøm, na isøna i ká seyesi Iseyeli nyøma na pá see Iso tike to pø tøm. Uena pø kaasi isøna paa nyøni Iso tike ke pa wulav maγamaγa to. Ama Iseyeli nyøma kisa na pá kpa awulaa. Kancalaya nyøη nte Sayuli. Ué i waah ké Tafiiti.

Isøna pa faya Samiyeele I takelaya to:

Samiyeele paasønau ke Iseyeli nyøma, titite 1–7

Sayuli tøyv ke kawulaya, titite 8–10

Sayuli ta to teu uena Iso kisi-i, titite 11–15

Tafiiti na Sayuli pa tøm, titite 16–30

Sayuli na i pøyalaa pa søm ke youu taa, titite 31

Samiyeele too Ana tøm

¹ Apalu nøyvlu i ka wenna Sufi tetu taa ké Ifølayim puyv taa, na pá yaaki-i si Uøkana. Pa yaa Uøkana caa si Yelowam, na Yelowam caa si Ilihu, na Ilihu caa si Tohu, na Tohu caa si Sufi. Ueyé Ifølayim tv. ² Uøkana inu i alaa ka we naaleye. Pa yaaki lelv si Ana na lelv si Penina. Penina ka wena piya. Ama Ana ná feina.

³ Apalu inu i kraakaya Iso seev ke Silo ke paa pønaya ηkaya, na í haaki Toma tønna tv Tacaa ke kvhaaη. Na Ilii pøyalaa Hofini na Penhasi paa kena Tacaa kætølaa ke waatu inu. ⁴ Ye kuyavku Uøkana í lapa kætaya, i haaki i alv Penina na i pøyalaa na i pøelaa ke cøka cøka

κέ. ⁵ Ulena í ha Ana ulege cəkasi naale. Mpi tɔ, paa na Tacaalapa-i kaalɔlaya tɔ, i luyɔ ka suu-i kέ. ⁶ I yɔtɔn ná tɔukaɣa-i kέ si pə haŋi-i si Tacaalapa-i kaalɔlaya. ⁷ Mprɔyú pu we paa pənaɣa ŋka. Paa waatu wei kέ pa kraaki Tacaalaya taa te, Penina tɔukaɣa-i mprɔyú.

Ulena í wiiki na u saŋ tɔɣɔ. ⁸ Na i paalu Uəkana náá tɔmi-i si: Pepe tɔɔ kέ nyá laŋle wakəlaɣi, na í wiiki na í kisiyi tɔɣɔnaɣa ke mpu? Ma ta kəli-ŋ piya naanɔwa?

⁹ Pa tema tɔɣɔ na nyɔɔ ke Silo, ulena Ana kuli na í krətəna kətɔlv Ilii. Ulé i ká caya kpelaya tɔɔ kέ Iso tɔɣaɣa nənəkpete kέ. ¹⁰ Ana laŋle ka wakəla səsəm kέ tətɔɣɔtɔɣɔ. Ulena í sələmi Tacaalapa na wula, ¹¹ na í su nɔɣɔ si: Toma təna tu Tacaalapa, ye n nyəna nyá təmlə tu má, ma wahala, na í tɔɔsi ma tɔɔ na í ha-m apalɔpəɣaɣa, ma ha-ŋ-keɣe haləna ka səm. Hɔnuɣu kaa kra ka nyuɣu taa. ¹² I taŋa mprɔyú Iso təsələmələ, ulena Ilii nyəni i nɔɣɔ təpiŋ. ¹³ Ana sələmaɣa i luyɔ tee kέ, na i ntompee nyəpətəɣi, ule i nɔɣɔ u nukɔ. Ilii nyéma si sulɔm kuɣɔna-i. ¹⁴ Ulena í tɔmi-i si: Pəlee kέ nyá sulɔm ká ce nyá tɔɔ? La na nyá sulɔm ce nyá tɔɔ. ¹⁵ Ntəna Ana si: Hai, ma ce, ma ta nyɔɔ sulɔm napəli. Ama ma laŋle wakəlaɣa səsəm na má húləɣi Tacaalapa ke ma lotu. ¹⁶ Taa nyəni nyá pəelə maɣa tetelatu. Ma nəɣəsəe na ma wahala teləsəna mpələ, na má yɔɣɔtəɣi mprɔyú haləna saŋa.

¹⁷ Ntəna Ilii si: Iso í heesi nyá laŋle na í mu nyá sələmtu. ¹⁸ Ulena Ana si: Na nyá tɔŋ taa.

Ntəna Ana polo na í tɔɣɔ na i sentaa hetɔ.

¹⁹ Təv fema, ulena Uəkana pá kuli ləŋ na pá sɛe Iso, ulena pá kpe Lama.

Samiyeeli lɔlvɔ na i pəcaatu

Μρύγύ Iləkana nyəmə́ ι alv Ana na Tacaa mu ι sələmvu. ²⁰ Uena Ana la teu na í luli apaləpəyaya, na í ha-keye hətε si Samiyeeli. Si Tacaa ke ini ι sələma-ι.

²¹ Pənyaya sikaa, uena Iləkana na ι nyəma təna pá polo Silo si, ι laki paa pənyaya ηka ka kətaya na í la isu ι ka suw ι nəγə tə. ²² Ana kisa pote na í tə ι paalv si: Ye pəyaya cəpa hətε, uε maa pona-ke na má huli-keye Tacaa na ká saali tənaya tam tə. ²³ Mpuvule ι paalv cə-ι si: Pə wε teu. La isəna pə ha-η tə. Yele na ká cε hətε na pécó. Ama Tacaa í la isəna ι ka siwa tə.

Uena alv caya na í paasəna ι pəyaya na ká kəw na ká cε hətε.

²⁴ Pə waali ké ι kpaγa-ke na í caa latəce wei ι wena puσι tooso tə, na mvləm cεmse, na svləm huluyu, na í pona Silo ke Tacaa təyaya taa. Waatu ini tə pəyaya kəssaa ké. ²⁵ Μρύγύ pa kv latəce na pá pona Ilii ke pəyaya. ²⁶ Uena Ana si: Kaafala ma cε, n təssa ma təw? Maa kəma nyá kiη cəne na má sələmi Tacaa. ²⁷ Pəyaya kaneye ma sələmayə na Tacaa mu ma kusələmvu. ²⁸ Təv, ma caa maa cεle-ι Tacaa ke haləna ι səm.

Uena Iləkana təyaya nyəma təna hənti Isə ke ate na pá sεε-ι.

2

Ana sεεki Tacaa

¹ Μρύγύ Ana sama Isə si:
Ma yəələγəna Tacaa wei ι waasa-m tə.
I huləsa ma laηle.
I kusa ma nyuvu, na í ha-m toma.
Na ma nəγə kuliγina ma kolontunaa.
² Tacaa tike wenna tənəηη.
I tike nté kentulu

ι paasi Iso nəyəlv ι fei tətə.

³ I yelev kalampaani,
na í yelev isəcav təm.

Tacaa nyəmə pə tənaya.

li yeki isayatu natəli.

⁴ Tacaa cəpa toŋtənaa təŋ.

Ama acamaa ná nyəə toŋ.

⁵ I tu haɣalaa si pá pəeki mpi paa yana təyənaya tə,
na í sʊsi konyəntənaa ke toŋ.

I lapa na kaalɔlaya luli təm naatosompəyɔlaya.

Uena alɔlɔ náá laŋ.

⁶ Tacaa kyəna, inɪ ι feesiyina.

Inɪ ι tisiyina atətəle taa, na í ləsəyi.

⁷ Inɪ í tɔyona konyəntətu yaa toŋ.

Inɪ í tisiyina lɛlaa na í kʊsəyi lɛmpa.

⁸ Tacaa kʊsəyi laŋlv ke atə mʊsʊyʊ taa,

na í kʊsi konyəntə ke hute taa,

na í caya si pá na səsaa,

na pá kaa teeli kumte.

Inɪ ι tənna tətə kite,

na tə tə ké ι suwa antulinya.

⁹ I tiikiyi ι yəlaa na í kentiyi pa təə.

Ama ι yeki na asayaa leki səkpetəyʊ tɛɛ.

Iso akaitʊ paa feina tənəyʊ taa alaafəya.

¹⁰ Tacaa ka tisi ι kolontunaa təə ké calanaa,

pa kəŋ saaləyʊ ke yem ké.

Inəyəle kateŋa tənə huɔlv səsə.

I ká kpa wei ι ləsaa təyə wulav, na í tu-ι toŋ.

¹¹ Mpyúy Uəkana pa məla krente, na pəyaya náá
saali Tacaa təmle taa ké kətəlv Ilii kiŋ.

Kətəlv Ilii pəyalaa isayətvnaa

¹² Ilii pəyalaa ka ké tetelataa ké, pa ta paasəna Iso ké paa pəcə. ¹³ Nti nti pa lakaya samaa təyələ: Ye nəyələ ha Iso ké kuhav, kətulv təmlə tv puki saa wei pa təsa kuhav nantv təyə, na í təkə kela tooso ləyələya səsaya. ¹⁴ I taku ilena í sə tiipee taa, na pə səpa nantv ke isəna, i ləsəyi ké na í pona kətulv. M̄p̄yú pa lakaya lseyeli nyəma təna mpa pa pukaya Silo tə.

¹⁵ Halı təmlə tv puki kəna p̄c̄ó pá wə tətə nim, na í tó wei i lapa kətaya tə si: Cəla kətulv ke i nantv na i toŋ i ti. Ii caa kətəsətv. Ləŋ ke i caaki. ¹⁶ Ye kətaya latv təma si: Yele na pá wə kp̄əntə nim ilena n̄ cosi timpi n caaki tə. Ilə təmlə tv cə si: Aa, ye n ta cələ-m nəəñə, maa ləkəna toŋ. ¹⁷ Isayatu səsəəntv ntəyi Ilii pəyalaa kəkayana pa ti təm ke Iso isentaa. Mpi tə, pa nyənaya Tacaa kətaya ke yem ké.

¹⁸ Paa na Samiyeeli ka kəsaa tə, i lakaya Iso təmlə ké na í suuwa kətəlaa tokiya taka ŋka pa luwa kpronkrontu toŋ nyəntv tə.

Samiyeeli nyəma

¹⁹ Ye pənaya sikaa na Ana pa puki kətaya lapv, i nyaləyi toko ké na í kp̄əŋna Samiyeeli. ²⁰ Haləna Ilii kooliyi Ana na i paalv ke k̄əpantv si: Tacaa í la na n̄ hiki piya na sí ləeti ŋka n ha-i isəntə tə ka lonte.

Iləna pá məli pa tē. ²¹ Tacaa wə Ana waalı, iləna í la teu na í ləli apalvpiya ke tooso, na alvpiya ke naale.

Na pəyaya Samiyeeli náá təŋna piw ke Iso təmlə taa.

Ilii kaləna i pəyalaa asayaa

²² Ilii ka kpatəlaa ké təkun̄kun̄ku. Na í nukı mpi mpi i pəyalaa lakayana lseyeli nyəma təna tə. Na isəna pa həntayana alaa mpa pa lakaya təmlə ke Iso təyaya nəñəyə tə. ²³ Iləna í tə-wē si: Pepe təə ké i

lakı yaasinaa mpe pa takanaa? Yɔlaa taɣasəyi-m mə ɪsəyatɔnaa ké. ²⁴ Aai, ma pəyalaa, í yelee mpv, mə tɔmnaa mpa ɪseyeli yɔlaa heeliyi-m mpv tɔ pa fei teu. ²⁵ Ye yulv pəntəna ɪ tɔɣəntəle, ntanyi ɪsɔ ka wii pɔntv. Ama ye Taca ke pɔntv pəntənaa, ɪle awe sɛɛna ɪ tɔ?

Ama pa ta nuna pa caa nɔɣɔ. Mpi tɔ, Taca ka sɔɔlaa sɪ ɪ kuyi-weyɛ.

²⁶ Na pəyaya Samiyeeli náá tɔɣna puv, na ɪ we yɔlaa na ɪsɔ ké teu.

ɪsɔ yɔɣata Ilii tɔyaya nyɔma salaka tɔm

²⁷ Mpyɔyɔ ɪsɔ yulv nɔɣɔlv ɪ pola Ilii kin na í heeli-ɪ sɪ: Taca yɔɣataa sɪ ma hula ma tɔxi mə cɔsɔ Alɔɣ, ke waatv wei í na ɪ nyɔma paa we ɪcipiti wulav teye yomle taa tɔ. ²⁸ ɪ na ɪ lɔlvɔv nyɔma ke ma lɔsa ɪseyeli kpeka tɔna taa sɪ, pá la ma kɔtɔlaa, na pá suuki kɔtɔlaa toko na pá kraaki ma kɔtaya tɔlate tɔ na pá wɔki tulaalvnaa. Haləna má hulɪ-ɪ timpi ɪ ká cosi kɔtaya ŋka kɔkɔ nyaya ka tɔna tɔ ka krɔntɛ tɔ na í tɔɣɔ tɔ. ²⁹ Pepe tɔ ké í nyənəyi yem ke ma kɔtasɪ na ma kɔhav ŋku ma suwa sɪ pá lakəna ma tɔyaya taa tɔ? ɪle ɪsənaya pə lapa sɪ Ilii n seeki nyá piya na pə kəli ma? Na í tɔki ɪseyeli nyɔma tɔɣnasɪ kupaŋsɪ nsi pa lapa kɔtasɪ tɔ, na í yooki cəncəməɣ? ³⁰ Nyənɪ ɪseyeli ɪsɔ Taca ma, maa suwa sɪ, nyá caa tɔyaya na nyá lɔlvɔv nyɔma tɔna ká lakəna ma kɔtɔv tɔmle ke tam tɔ. Ama pənente ma kú tɔle. Mpi tɔ, wei ɪ tɔyɔ-m teeli tɔɣɔ maa tv teeli, na má nyənɪ yem ké wei ɪ kpeena-m tɔ. ³¹ Nn naaki kuyeyɛɣ tɔɣna kɔntɛ, wei ɪ taa maa kpiisi nyá ifepiya na nyá lɔlvɔv taa nyɔma. Halɪ akpatulv kaa weɛ nyá tɔyaya taa. ³² N ká ná kolontu kəma na í caya ma tɔcayale, na í paaləna kɔpantvnaa mpa Taca lapa ɪseyeli tɔ. Nyá tɔyaya

ká taanəna akpatulv. ³³ Paa na mpv maa yele nyá nyéma taa nəχəlv na i use ke ma kətaχa təlate, na í təχə nyá use na í wakəli nyá lanle. Ama nyá təyaya nyéma təna ká səkəna pa toη ké.

³⁴ Koyaku kulomvuyv ke nyá pəyalaa Hofini na Penhasi paa si. Ile tənaya n ká nyəna si tampana ke ma yəχətəχi. ³⁵ Maa kra ma təχi kətulv kupaη, wei i təηəχi ma luyv tēe nyəntv ke teitei tə, na má ha-i lolvuyv kupaηkv, na í laki wulav wei ma ləsaa təχə təmlē ke tam təə. ³⁶ Ye pə tu kaasa wei ké nyá lolvuyv taa, pəntv ká hənti kətulv inəχi atēχe si: Ha-m liyitee na təχənaχa. Halí í sələm-i tətə si: Tv-m kətuyv təmlē natəli tə taa, na má hikina ma təχənaχa na təna.

3

¹ Pəyaya Samiyeeli ka we kətuyv təmlē taa ké Ilii kin ké.

Isə kra Samiyeeli ke i koyəχətvtv teləsvlv

Waatv iní Tacaa taa yəχətəχəna yəlaa ke teitei. Pəyele i taa hóləχí yəlaa ke mpi pu te na pə lá təχə kotokoto.

² Waatv iní tə, Ilii use caakaya yulomvuyv nté, u naaki teitei. Ḿpúχú i hənta i təhəntəle ke ahoο naali. ³ Na Samiyeeli hənta Isə atakaa cələ, na pá ta teesita fətəlanaa ke tefemle. ⁴ Ḿpúχú Tacaa yaawa si: Samiyeeli, na Samiyeeli cə si: Mayalə. ⁵ Ilena í kraχa asewa na í polo Ilii kin, na í tə si: N yaa-m tə mayalə. Ntəna Ilii si: Ma ta yaa-η se. Polo n hənti.

Ilena Samiyeeli məli na í hənti. ⁶ Ḿpúχú Tacaa tasa-i yaav si: Samiyeeli. Ilena í polo Ilii kin na í tə si: N yaa-m tə, mayalə. Ntəna Ilii si: Ma ta yaa-η se.

Ma pəyalb, polo ḥ hənti. ⁷ Samiyēli ta nyi si Tacaa yaakəna-i. Mpi tō, ílé i ta yəḡətətana-i.

⁸ Ḿpóḡy Tacaa tasa Samiyēli ke yaav ke təm tooso nyəm. Ulena Samiyēli polo Ilii kiḥ si: N yaa-m tō mayalō.

Tənaḡale Ilii cəkənaa si Tacaa yaakəna pəyaya. ⁹ Ulena í heeli-i si: Polo na n hənti. Ye pə tasa-ḥ yaav, íle n tō si: Tacaa, yəḡəti, nyá pəyaya má, ma nukí.

Ulena Samiyēli məli na í hənti.

¹⁰ Ḿpuyule Tacaa polaa na í yaa-i isu i tu yaaki tō si: Samiyēli, kelena í cə si: Tacaa, yəḡəti, nyá pəyaya má, ma nukí.

¹¹ Ulena Tacaa tō si: Maa kəna wakəlvu nakvləyi lseyeli nyəma, na paa wei í nu-ti pu svsi-i watu.

¹² Kəyənkuḡu maa caali Ilii təyaya nyəma íse ke nyəḡsvu. Haləna má tó nyvu ke teitei isu maa yəḡətvu tō. ¹³ Ma heela-i təfoo si maa tv i təyaya ke tam tō saləka, ke timpi i piya wakəla ma hətə, na í nyəma pə tō na í tá kisina-we tō. ¹⁴ Pə tō ké ma yəḡətəḡəna tuunav si, paa pa lapa kətasi na pá ha kvəḡəḡ, ma kaa husi pa təyaya ísəyatu.

¹⁵ Ulena Samiyēli hənti na pə nyaali, na í tvli Tacaa təyaya nəḡəsi. Ama i nyanḡana mpi i nawa mpv tō pə təm heeluyu ke Ilii. ¹⁶ Ḿpóḡy Ilii yaa-i si: Ma pu Samiyēli. Na í cə si: Mayalō. ¹⁷ Ulena í pəəsi si: Təm ntiyi Tacaa heela-ḥ? Ye n ḥməsa-m tə taa natəli, Tacaa í la-ḥ na ḥ təḡə na ḥ haḡa.

¹⁸ Ntəna Samiyēli kəesi-i tə təna, i ta ḥməsi-i natəli. Kelena Ilii si: Tacaa ké, í la ísəna pə maḡa-i tō.

¹⁹ Samiyēli təḥna puw na Tacaa we i waali, i ta yele na i təm natəli tē tii atəḡe yem. ²⁰ lseyeli nyəma təna mpa paa we pə kraḡav Təḥ na pə polo Pəesepa tō,

pa nyóma si Tacaa kra Samiyeeli ke Iso kywagotutu teləsəlv. ²¹ I lukaya Samiyeeli tōó ké Silo ké, na í heeliyi-t tōmnaa.

4

¹ Na í teləsəyi-təyi Iseyeli nyóma na pá nukəna-t.

Kolontunaa lēeka Iso atakaa

Waatv iní taa ké Filiisi nyóma kotaa si, pa yookina Iseyeli nyóma, ilena pá pivli Afeka. Mprógú Iseyeli nyóma ná luwa na pá pivli Ipene-Isee. ² Tənağa Filiisi nyóma kola pa tōó na pá yoo na pá kəli Iseyeli nyóma, na pá kv-we isv yəlaa iyisi liyiti (4000). ³ Ilena Iseyeli nyóma məli pa təsikile na nyovv nyóma tōó si: Pepe tōó ké Tacaa yelaa na Filiisi nyóma kv-tuyv saŋa? Tó polo tó kəna Iso atakaa na Tacaa wəe ta waali, na í waasi-tuyv ta kolontunaa niŋ taa.

⁴ Mprógú pa tila Silo na pá kəna Tacaa Toma təna tv atakaa wei tōó Iso we inmelav ke isətaa taŋlaa naale hekvv taa tō. Ilii pəyalaa naale, Hofini na Penhasi pa kənna atakaa iní. ⁵ Waatv wei pa svsə Iso atakaa ke təsikile, ilena Iseyeli nyóma təna yağa lanhulvmlē apalokakiisasi, haləna tetv sele.

⁶ Filiisi nyóma nu pa kakiisasi nsv si taŋ, ilena pá tōó si: Hepəla nyóma təsikile taa kakiisasi nsv si hvwəe suwe?

Filiisi nyóma nuwa si Tacaa atakaa ké pa kəna Iseyeli nyóma təsikile. ⁷ Ilena səvəntv kra-we na pá tōó si: Pa Iso kəmnna pa təsikile. Ye mpv tá tōm temaya. Too tō, yaasi inē t taka ta lata. ⁸ Awe ka ya-tuyv tuŋ səsəŋ inē t niŋ taa? Pa tuŋ iní t kəna Icipiti nyóma təsəvəsəvə ke wulaya tetv taa. ⁹ Filiisi nyóma mə, í

nyəə toŋ na í la apalaa. Pə́ taa kəə na Hepəla nyóma
ŋmakəli-me isu tu lapu-we tə. I la apalaa na í yoo.

¹⁰ Ḿpóyó pa kula Iseyeli nyóma təə na pá kəli-
we. Na paa wei í se na í kpe i te. Pa kəla-weye
tənaŋnaŋ, na pá heeli pa taa yoolaa ke yəlaa iyisi hiu
na naanwa (30000). ¹¹ Na pá leeki Iso atakaa, na pá
ku Ilii pəyalaa naale Hofini na Penhasi.

Kətvlu Ilii səm na i poolu pa təm

¹² Ḿpóyó Pencamε tu nəyəlv i lu təyoole ke kuyaku
ŋku, na í se na í polo Silo na laŋwakəlle na í cəla i
wontu, na í pəla i nyuyv taa ké tetv. ¹³ Waatu inu tə
na Ilii caya kpelaya təə, na í taŋaa na í nəyəsəyi Iso
atakaa təm. Ue apalv inu i tana təm ntəyəle na icate
təna ma kapusi. ¹⁴ Ilii nu kapusi nsi, ləna í pəəsi si:
Pepe kəkəte nté mpv? Uəna apalv inu í kraya asewa
na í polo í heeli-i təm nti. ¹⁵ Waatu inu Ilii pusi ka we
pələfei nunwa ké. Na i use nyənəyi yem təhelele, aa
naaki teu. ¹⁶ Mpuyule apalv inu i heela Ilii si: Təyoole
ke ma sewa na má kəə saŋa. Ntəna Ilii si: Pepe lapa
ma pəyalv? ¹⁷ Ntəna apalv inu si: Filiisi nyóma heela
Iseyeli nyóma ke səsəm na Iseyeli nyóma se. Halı nyá
pəyalaa naale Hofini na Penhasi pa səpa. Pəyele pa
leeka Iso atakaa.

¹⁸ Mpi si apalv inu i ka keesəyi-i Iso atakaa təm, lə
Ilii pəsa nyayai kele na kpelaya ke nənyə təna, na i
luyv pəli na í si. Mpi tə, i ka kratəlaa ké na í yasəlaa.
Pusi nule təcu ke i paasəna Iseyeli nyóma.

¹⁹ Ilii pəyalv Penhasi alv ka we həyə ké, na í puwa
tətoyotoyo. Waatu wei i nuwa Iso atakaa leekuyv
təm, na i paŋ na i paalv pa səm, ləna ləlvəyv wvasi
tuti-i kpaakraa na í sopi na í ləli. ²⁰ I caakaya tənuyv

kprisuyu ilena i kin alaa tōm-i si: Tōki nyá ti, apalōpu ke n lolaa.

Ama alv ta cō, pəcō i ta tu paasəna. ²¹ Pə waali ké i ha-keye hōte si: Ikarōti.

Hōte nte tō hōwēē nte si: Isō teu kōla Iseyeli. Mpi tō, pa lēeka Isō atakaa, pəcō i paŋ na i paalv pa səpa. ²² Mpruyele si: Pa lēeka Isō atakaa tō Isō teu kōla Iseyeli taa ké.

5

Isō atakaa we Filiisi nyóma te

¹ Mpróyú Filiisi nyóma kraɣa Isō atakaa ke Ipene-Isee, na pá pona-i Asətōti. ² Pa kraɣa-i mpv, ilena pá su-i pa tɣv Takəŋ kəŋkəŋ taa ké kv kutuluyu taa. ³ Tev fema tanaŋ təhulu, ilē Asətōti nyóma mayana pa tɣv Takəŋ hota i isentōo kele Isō atakaa kite, na pá kraɣa-i na pá mələna-i i təcaɣale. ⁴ Tev fema tōtō, ilena pá mayana Takəŋ tasa hotuyu ke i isentōo ké Isō atakaa kite na i nyuyv na i niŋ pə pelaa, na pə we nənəkpete, na pə kaasi i pilimile. ⁵ Pə tōo ké haləna saŋa Takəŋ kətəlaa, na kv laalaa təna mpa pa we Asətōti tō, ye pa svvki tɣv kutuluyu ŋkv kv taa, paa feləyi nənəkpete.

⁶ Mpróyú Taca tōwa Asətōti nyóma ke niŋ na í wakəli-we na caləmpaya. ⁷ Pa nawa mpv, ilena pá tō si: Iseyeli Isō atakaa kaa caya tá te. Mpi tō, in-i i tōna ta na ta tɣv ke niŋ.

⁸ Mpróyú Asətōti nyóma tilaa na pá yaa Filiisi nyóma awulaa kakpas-i na pá pəosi-we si: Isənaɣa tu lana Iseyeli Isō atakaa? Ntəna pēle si: I pona-i Kati.

Ilēna Asətōti nyóma pona Isō atakaa ke Kati. ⁹ Pa tēma Isō atakaa ke pona-v ke Kati, ilēna Taca tō icate

təna təw kə niŋ, na səwəntu səsəwəntu kpa-we. I wakəla ɪcətə yəlaa təna na caləmpaya. Pə kpaɣaw səsaa na pə polo piya tə. ¹⁰ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ p̀a p̀ona Iṣə atakaa kə ɪkolon, ɪlɛna pɛlɛ p̀a sʊw kəpʊsi m̄apʊ si: Pə kəna Iṣɛyɛli Iṣə atakaa kə t́a t́ɛ sɪ í kʊ ta təna.

¹¹ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ ɪkolon nyəma na tasa tiluyɛ na p̀a kotɪ Fɪliisi awulaa təna na p̀a tə-we si: I m̄əŋna Iṣɛyɛli Iṣə atakaa kɛ ɪ təcayalɛ. I taa kʊ t́a na ta yəlaa.

Mpi tə, Taca ka tɔwa ɪkolon nyəma kɛ niŋ na ton kə, na səm səwəntu pʊ ɪcətə təna yəlaa. ¹² Lɛlaa ta si yaa, ɪlɛ caləmpaya təkə-weyɛ. ɪlɛna ɪcətə təna tʊli nəwə, na t́ɛ wii təkpuo na p̀ə kpa ɪsətəa.

6

Iṣə atakaa kpeenav

¹ ɪsətɔnaa naatosompəwəlaya kɛ Iṣə atakaa caya Fɪliisi nyəma tetu taa. ² ɪlɛna p̀a yaa p̀a kətəlaa, na p̀a nalaa na p̀a p̀əwsi-we si: ɪsənaya tu lana Taca atakaa? Pɛpɛyɛ tu kpeenna-i? ³ Ntɛna p̀a kətəlaa na p̀a nalaa tə si: Ye í m̄ələwəna Iṣɛyɛli Iṣə atakaa, í taa m̄əŋna-ɪ kɛtɛ. Ama í ha Iṣə kə ɪsəyatɔ husuyɔ kʊcəw. ɪlɛ waatɔ ɪnəwɪ í ḱa nyɪ mpi p̀ə təw ɪ ta kʊsətə ɪ niŋ kɛ m̄ə təw tə, na í waasi-mɛ. ⁴ M̀p̀r̀ỳg̀ỳ Fɪliisi nyəma p̀əwɪsaa si: Pɛpenaa kɛ tu ha-i?

ɪlɛna p̀a kətəlaa na nalaa si: Wɔla paya kakpasɪ, na wɔla mpiyaa kakpasɪ na p̀ə kɛɛsəna Fɪliisi awulaa kakpasɪ. Mpi tə, kʊtəŋ kʊlɔmuyɔ kpana m̄ə na m̄ə awulaa. ⁵ Pə wɛɛ si, í la caləmpaya lɛɛsəŋ, na mpiyaa mpa p̀a təkɪ m̄ə tawa tə p̀a lɛɛsəŋ, na p̀ə ná si í cɛkəna Iṣə ton. Ntanyɪ ɪ kaa tasa m̄ə na m̄ə tɔŋ na m̄ə tetu kɛ niŋ tɔyɔ. ⁶ Pɛpɛ təw kə m̄ə caa si í la kəŋkana, ɪsɪ

Icipiti wulau na Icipiti nyóma paa lapu tó? Tacaa tu-weye wahala ké. Haləna pá yele lseyeli nyóma na pá tee. ⁷ Tóu, pənentε í saaki keeke kufalɔ, na í caa naaη totonaa naale wei ɪ wena piya tó. Pó weε naaη wei pa ta haləna tó. ɪ tu-ɪ keeke ɪni, na í kpeenɪ ɪ nawee ke təyaya. ⁸ ɪlena í kpaɣa Tacaa atakaa na í tu keeke taa. ɪlena pá kaasɪ na í tu atakiya nakəli ka taa ké wontunaa mpa í lapa sɪ í laki lso ké kucɔɔu ke mə isayatu tó tó. ɪlena í su lso atakaa kəηkəη taa, na í yele naaη na í tee. ⁹ ɪlena í nyənəyənə-ɪ, ye ɪ kpaɣa toηa mpaau na Peti-Semεsɪ tó, ɪε Tacaa lapəna nteye-tuyu isayatu nti. Ye pə taya mpu, ɪε tə nyəmayale sɪ pə mayana-tuyu yem keke, pə taya lso lapəna.

¹⁰ Mpuɣule pa caa naaη totonaa na pá tu keeke. ɪlena pá təkɪ ɪ nawee ke təyaya. ¹¹ ɪlena pá tú lso atakaa ke keeke taa, na pá tú atakiya taa ké wɔla mpiyaa, na pə paɣa, na pá su atakaa kəηkəη taa.

¹² Tənyale naaη kpaɣa Peti-Semεsɪ mpaau ke kpaakraa, na í təη na í wiiki ɪ ta heləna ntəyəη yaa mpətəη. ɪlena Filiisi awulaa təη ɪ waali haləna Peti-Semεsɪ toηa. ¹³ Peti-Semεsɪ nyóma ka we tetekele taa na pá kəη. Pa loosa lso atakaa, ɪlena pa laηa hulɔmi.

¹⁴⁻¹⁵ Kεeke tala Yosuwεe haləm ke Peti-Semεsɪ, ɪlena í səη kəkpaɔuyu nakuli ku kiη ke təna. ɪlena Lefii nyóma tisi Tacaa atakaa na atakiya ηka ka taa ka we wɔla wontu tó, na pá su pə tənaya kəkpaɔuyu ηku ku tó. Mpyóyó pa faya keeke kratəη na pá lá Tacaa ke kətaya ηka kəkə nyaya ka təna tó na naaη ɪni. ɪlena Peti-Semεsɪ nyóma la Tacaa ke kətaya ηka kəkə nyaya ka təna tó na kətasi lensɪ. ¹⁶ Filiisi awulaa kakpasɪ ná mpu, ɪlena pá məli ɪkoləη ke kuyaku ηku ku mayamaya.

17-18 Wula paɣa kakpası ke pa ha Tacaa ke kuɔɔu ke pa ısayatu tɔɔ, na pə keesəna pa acalee nyuu. Paa kolonja acalee, paa nna a feina koloosi tɔ. Asətati ke kulɔmtəle, na Kasa ke kulɔmtəle, na Asəkalon ke kulɔmtəle, na Katı ke kulɔmtəle, na İkolon ke kulɔmtəle. Kəkramuyɔ ηku ku tɔɔ pa su Tacaa atakaa ke mpɔ təɣale pə təna mpi pə lapa tɔ pə aseeta tu. Ku we Yosuwee haləm taa ké haləna saŋa ke Peti-Semesi.

19 Mɔpɔyɔ Tacaa kuwa Peti-Semesi nyəma ke yəlaa nutoso na naanowa. Mpi pə tɔɔ tɔ, pa nyəna İso atakaa taa. İlena pə wakəli ıcate nyəma laŋa ke səsəm, na pá caya ləyaya. 20 Tənaɣale Peti-Semesi nyəma təma si: Awe pəsəɣəna na í səŋ Tacaa İso nanjtu inı ısentaa? Leye tu pona atakaa inı na í hatələna-tu? 21 Mɔpɔyɔ pa tilaa na pá heeli Kiliyatı-Yeyalim nyəma si: Filiisi nyəma kəna Tacaa atakaa. İ kəɔ na í kraɣa-ı na í pona mə te.

7

1 Mɔpɔyɔ Kiliyatı-Yeyalim nyəma polaa na pá kraɣa Tacaa atakaa na pá pona-ı na pá su Apinatari təyaya taa ké pulaya tɔɔ. Na í kəti ı pəyalu İlasaa si í paasəna-ı.

Samiyeele paasənav ke İseyeli nyəma

2 Hatoo kuyanku pa suw Tacaa atakaa ke Kiliyatı-Yeyalim tɔ, pə leelaa ké. Pusi hiu təcu sikina. Mɔpɔyɔ İseyeli nyəma təna wiina Tacaa ke pusi nsi si taa si í waasi-we. 3 Mpuyule Samiyeele təma İseyeli nyəma təna si: Ye lotu kulɔmtɔ ke í mələna Tacaa kin, de ı yelee tɔyɔ Asətati laav na í lə tuŋ wei inı í ceela mpɔ tɔ. İlena í pona mə ləmayasəe ke Tacaa tɔɔ na lotu

kułomtu, na í la i tike ke təmle. Ue i ká hetı-meçe Filiisi nyóma ninj taa.

⁴ Ntəna İseyeli nyóma lo tuη kućeeliη Paalənaa na Asətati wei pa laakaya tə na pá see Tacaa tike.

⁵ M̄p̄yú Samiyeele yaa İseyeli nyóma si: I koti Misipa na má sələməna-meçe İso.

⁶ Ntəna pá koti Misipa təna ke kuyaku ηku. Uəna pá həkə nəəsi na pá tə si: Tə wakələna Tacaa. M̄p̄yú pa lu ləm na pá pəli-wəyi Tacaa isentaa si pə huli si İso ka husi pa isayatu. Uəna Samiyeele tayani pa təmnaa.

⁷ M̄p̄yú Filiisi nyóma nuwa si İseyeli nyóma kota Misipa, uəna pa awulaa kakpası kreyeli pa yoolaa na pá polo-weyə yoonav. İseyeli nyóma nu mpv, uəna səyontu kra-we na pá tə Samiyeele si: ⁸ Taa heesi Tacaa sələmuyə ke ta tə, haləna í ya-tuyə Filiisi nyóma ninj taa.

⁹ Uəna Samiyeele kra heu ifate na í la Tacaa ke kətaya ηka kəkə lusa ka təna tə, na í sələmı-i si í waasi İseyeli nyóma na ílé i mv. ¹⁰ Saa wei Samiyeele lakaya Tacaa ke kətaya ηka kəkə lusa ka təna tə uəna Filiisi nyóma polo na pá niki-weyə yoonav. Tənyaya Tacaa yelaa na tev nası-we na pá se yem yem. M̄p̄yú İseyeli nyóma kəla-we. ¹¹ M̄p̄yú pa lu Misipa na pá təyoni Filiisi nyóma na pá ku-we. Haləna Pəti-Kaa pə tē. ¹² Uəna Samiyeele su pəle ke Misipa na Sen pa heku taa, na í tə si: Tacaa təηna-tuyə waasuyə ke haləna saηa. Uəna í yaa-te si İpene-İsee. Pəle kuwaasəle ke pa yaa mpv.

¹³ Tənyaya İso tisina Filiisi nyóma təfe. Tacaa kayataya-weyə, pa ta tasa İseyeli nyóma tə kə krau haləna Samiyeele səm. ¹⁴ M̄p̄yú İseyeli nyóma İeeka pa acaləe nna Filiisi nyóma ka təyaa tə. Pə kraγau

Ikolon na pə suna Katı tə, na pə tetonaa təna. Ulena heesoyu suu Iseyeli nyóma na Amolii nyóma pa heku.

¹⁵ Samiyeli paasəna Iseyeli nyóma ke mpyúyú haləna i səm. ¹⁶ I cəəkaya paa pənaɣa ŋkaya Peteli na Kilikaa na Misipa ké na í huuki pa təmnaa. ¹⁷ Ulena í mələyi i te Lama timpı i ŋma Tacaa ke kətaɣa təlate tə, na í paasəɣəna Iseyeli nyóma leləa.

8

Iseyeli nyóma caaki wulav

¹ Waatu wei Samiyeli kpatəlaa, ulena í kpa i pəyalaa ke Iseyeli paasənlaa. ² Samiyeli pəyalu kancaalaya nyəŋ hətə nté Soweli, na naale nyəŋ si Apiya. Peesepa ke paa wee na pá laki pa təmle. ³ Pəɣəlaya isəle taa ké Samiyeli pəyalaa mpe pa nyənaya. Pa ta təŋ i ikpate. Na pá muɣi kuɔəŋ na pá keeki tampana. ⁴ Mpyúyú Iseyeli nyuyv nyóma kotaa na pá polo Samiyeli kin ke Lama. ⁵ Na pá təm-i si: Nyəni, ŋ kpatəlaa. Pəyele nyá pəyalaa u təŋəyi nyá ikpate. Pə tə tə, pənenta kpa-tuyv wulav, na í huuki tá təm isu piitimnaa pəyalə wəna tə.

⁶ Isu pa yəɣətuyv si: Kpa-tuyv wulav na í huuki ta təm tə, Samiyeli lanle ta heena-ti. Ulena í sələmi Tacaa. ⁷ Mpuɣule Tacaa cə-i si: Nuna yəlaa ke tə təna nti pa yəɣətəyi tə. Mpi tə, pə taɣa nyaya pa ləəki. Ama maya pa ləəki si má taa təɣə pa tə ké kawulaya. ⁸ Isu pa lakuyv-m hatoo kuyəŋku ma ləsa-weyə Icipiti na pə suna saŋa tə. Mpyúyú pa laki nyá tətə. Pa lə-m ké, na pá laaki tuy. ⁹ Mu pa kusələmɔtv. Ama kpaali-weyə teu na ŋ la na pá cəkəna mpi pə wee si paa la pa wulav na mpi ílé i ka la-wə tə.

Mpi mpi yɔlaa ka la wulav tɔ

¹⁰ Mpuɔye Samiyɛli lapa isi Tacaɔ keesuyɔ-ɪ tɔ.
¹¹ M'pɔgɔ Samiyɛli heela samaa si: Wulav inɪ ɪ ka la-meɣe mpi mpi tɔgɔlɔ. ɪ ká kraɣa mə pəyalaɔ na í la-weɣe ɪ yoolaa, na pá paasəɣəna ɪ yooɔ keekenaɔ. ɪlena lelaɔ ke kraɣanəɲ ɔayalaɔ, na lelaɔ kraɣəɲi asewa ke ɪ nəɣɔ tɔɔ ké waatu wei ɪ luki tɔ. ¹² ɪ ká kra lelaɔ ke yoolaa iyaga (1000) nyɔɣu nyəma, na lelaɔ ke nule na naanɔwa nyɔɣu nyəma. Lelaɔ ka haləɲi ɪ tawa na pá kɔɲ, na lelaɔ náá luki yooɔ wontu na pə keekenaɔ. ¹³ ɪ ká la mə pɛlaɔ ke mutɔ saalaɔ, na potopotonaɔ tɔlaɔ, na tulaalɔnaɔ lataɔ. ¹⁴ ɪ ka kraɣa mə tawa kɔpəna na í cɛla ɪ təmle nyəma. ¹⁵ Na í kraɣa mə kɔhaləm na mə lesɛɲ tɔɲ kɔlɔlɔm həɣəlɔɲ naanɔwa taa kɔlɔmɔɣu, na í cɛla ɪ waali nyəma na ɪ təmle nyəma. ¹⁶ ɪ ká kraɣa mə təmle nyəma apalɔ nyəma, na alɔ nyəma, na mə tɔla wena í lakəna təma tɔ na í lakəna. ¹⁷ Inɪ ɪ ka kraɣana mə hɔntɔ wontu həɣəlɔɲ naanɔwa taa kɔlɔmɔɣu, na mi pəsi ɪ yomaɔ. ¹⁸ Waatu inəɲi í ká wiikina Tacaɔ ke mə wulav inɪ ɪ təm. ʌma ílé ɪ kaa nu.

¹⁹ M'pɔgɔ samaa kisa Samiyɛli təm ntɪ na pá tɔ si: Aai, pə weɛ si tɔ weɛna wulav ké. ²⁰ Na tɔ weɛ isi piitimnaɔ lelaɔ. ɪ ka hɔvki tá təm na í tɛeki-tɔɣu nəɣɔ na í la tá yoolaa wulav.

²¹ ɪlena Samiyɛli teləsi təm ntəɲi Tacaɔ. ²² Ntɛna Tacaɔ si: Nuna-we na ń kra-weɣe wulav. Pəle pə waali ké Samiyɛli təma ɪsɛɣeli nyəma si paa wei í kpe.

9*Sayuli na kraɲasi kvlepaɔ pa təm*

¹ Pɛncamɛɛ tɔ nɔɣɔlv ɪ ka wɛnna, na pɔ yaa-ɪ sɪ, Kisi, na ɪ caa sɪ Apiyeli. Ilɛ ɪ cɔsɔnaa ntɛ Selo na Pekolatɪ na Afiya. Apalv ɪnɪ ɪ ka wɛna alaafɔya kɛ na kpelikpeka. ² ɪ ka wɛna pɔyalv na pɔ yaa-ɪ sɪ Sayuli. ɪ sɛŋa ifɛpu kɛ, na ɪ tɛɛ lɛɣɛli ifɛpiya tɛnaɣa teu. Pɔcɔ ɪ tɛɛ-wɛɣɛ nyɔɣv.

³ M'pɔɣɔ kɔyakv nakvli Kisi kraŋasɪ alɔnyɛnsɪ toolaa. ɪlɛna ɪ tɔ ɪ pɔyalv Sayuli sɪ: Kraɣa tɛmlɛ tɔ nɔɣɔlv na nyɔ na-ɪ ɪ pɛɛki kraŋasɪ nsɪ. ⁴ M'pɔɣɔ pa fayana Ifɔlayim pɔɣv taa, na pɔ tɛsɪ Salisa tɛtv, pa ta na-sɪ. ɪlɛna pɔ polo Saalim tɛtv taa, sɪ fɛɪ tɛna. Na pɔ cɔɔ Pɛncamɛɛ tɛtv, kɛtɛ. ⁵ Pa kɔma na pɔ tala Sufi tɛtv taa, ɪlɛna Sayuli tɔ ɪ tɛmlɛ tɔ sɪ: Kɔɔ tɛ mɛli, pɔ taa kɔɔ na ma caa sɔɔ kraŋasɪ tɔm na ɪ nɔɣɔsɔɣɪ ta nyɛntv.

⁶ Kelɛna tɛmlɛ tɔ tɔ Sayuli sɪ: ɪsɔ yvlv nɔɣɔlv ɪ wɛ ɪcatɛ tɛnɛ tɔ taa cɛnɛ. ɪ nyɔɣv kɔlaa kɛ, na tɔ tɛna nti ɪ yɔɣɔtɔɣɪ tɔ tɔ lakɪ m'pɔɣɔ. Tɛ polo na tɛ na-ɪ. Ntanyɪ ɪ kɔ hɔli-tɔɣv mpaav ɪku tu tɛŋ tɔ. ⁷ Ntɛna Sayuli pɔɔsɪ-ɪ sɪ: Na ye tɔ puki, pɛpɛye tu kɛɛŋna na tɛ ha ɪsɔ yvlv ɪnɪ? Mpi tɔ, kɔtɔɣɔv tɛma ta hulvŋ taa. Pɔyɛlɛ tɔ fɛɪna kɔhav nakvli sɪ tu cɛlɛ-ɪ. Yaawe? ⁸ M'pɔɣɔ tɛmlɛ tɔ cɔwa sɪ: Ma tɔka ma tɔɔ cɛnɛɣɛ liɣɪtɛɛ nyɔɣɔliya. Maa ha-kɛɣɛ ɪsɔ yvlv na ɪ hɔli-tɔɣv tɔ mpaav.

⁹⁻¹¹ M'pɔɣɔ Sayuli nɔɣɔ tɔkɛpav sɪ: Kɔɛpam kɛ, tɔ polo.

ɪlɛna pɔ tɛɛ ɪcatɛ nte tɔ taa ɪsɔ yvlv ka wɛɛ tɔ. Pa kraakaya ɪcatɛ tɔɔ, ɪlɛ pa sula pɛɛlaa ntɛ na pɔ tiiki pɔɣɔ. Ntɛna pɔ pɔɔsɪ pɛɛlɛ sɪ: Nalv wɛ ɪcatɛ taa?

(Pu wɛ lɔŋtaa tɔ, pa yaakaya ɪsɔ kɔyɔɣɔtɔtv tɛlɔsɔlv kɛ sɪ nalv. Na paa waatv wei kɛ nɔɣɔlv caa ɪsɔ kɛ pɔɔsɔɣv kɛ natɛli, pa tɛŋ kɛ sɪ, tɛ polo nalv tɛ).

¹² Uena pεelaa mpe si: Eε, ι we ιcate taa. Mpi tσ, saηa ke ι kσma si yεlaa lakι kσtaγa ke tontonle tσ. I polo lση. ¹³ I kά mayana-ι na pόcό ί kra tσγou. Pε taγa pυlv, pa taηa-ι kέ si ί tησι kσtaγa ke nσγo kupaηka. Uena pόcό mpa pa yaawa tσ pά tσγo. I polo tσkpu, ί kά mayana-ι na pόcό ί tεε.

Sayuli na Samiyελι pa suluyu

¹⁴ Uena Sayuli pά tεε. Pa sou ιcate taa, ιε Samiyελι luwayale si ι kraaki tσkσtεle ke tontonle tσ, na pά sulina-ι.

¹⁵ Kuyaku ηku kv yakaya na pε fen na Sayuli takι tσ, Tacaα ka cεpa Samiyελι ke sεkpaluyv si: ¹⁶ Cele waatv ιneye maa yele na Pεncameε tv nσγolv ί kσo, na η kra-ι ma yεlaa Iσeyeli nyόma wulav na η pηli-ι nim, na ί waasi-weye Filiisi nyόma niη taa. Mpi tσ, ma nu pa kapusi, ιena mά nyonna pa tσ. ¹⁷ Pε kσma na Samiyελι loosi Sayuli ke kraakraa, ιena Tacaα heeli-ι si: Wei ιni ι tσm maa heela-η si ι kά tσγo ma yεlaa tσ kέ kawulaya tσγole.

¹⁸ Mpyόy Sayuli kpσtεna Samiyελι ke nσnσγo na ί tσmι-ι si: Hai, la suulu na η hυli-m nalv tσyaya.

¹⁹ Mpyoyε Samiyελι si: Mayale nalv. Tεε-m nσγo na tε kra tσkσtεle ke tontonle tσ, na mά na-me tε tσγo. Kv fema, ιε ma cσ-η nyά kupaσstvnaa, ιena ί kpe. ²⁰ Saηa kuyεeη tooso kσo nyά kraηasi lepa tσ. Taa nσγσsi si tσm, pa hii-si. Ama sσsσontv ntέ si nyά na nyά caa tσyaya ke Iσeyeli nyόma tεna tεeloyi.

²¹ Ntεna Sayuli cσ si: Ma kpekale kena sεkpete ke Iσeyeli taa. Pόcό ma lυlvuyv nyόma ta niina ισele ke Pεncameε kpekale taa. Uε pepe tσ kέ n heeliyi-m mpv?

²² Mpuγyle Samiyεeli kpaγa Sayuli na ι tεmle tu na ι souna-weye kutuluyu taa, na ι su-weye tεcayale kupante ke tεγola heku taa. Pele paa we ιsu yεlaa hiu na naanwa ke mpv. ²³ Uena Samiyεeli tε mutv saalv si: Kεna cεka ηka maa heela-η si η suna ka mpaa tε. ²⁴ Mpuγyle mutv saalv lεsa yule tεcu na ι tu Sayuli. Ntena Samiyεeli tε si: Tεγo-ti, nyaga pa suwa saa wei ma yaa samaa tε.

Uena pά kpentι na pά tεγo kuyaku ηkv. ²⁵ Pa lu tεkεtεle ke tontontle tεε na pά tii ιcate taa, uena pά lά faaci ke kutuluyu pata tεε.

Samiyεeli kpa Sayuli ke Iseyeli wulav

²⁶ Ku fema, uena Samiyεeli kulι tanaη tεε kέ saa wei haya yvvi ka tu tε, na ι yaa Sayuli si: Kuli na mά lεsi-η mpaaυ.

Uena pά tό mpaaυ ke pa naale. ²⁷ Pa lukaya ιcate, uena ι tεmi-ι si: Heeli nyά tεmle tu si ι tεε-tuyv nεγo.

Tεmle tu tεewa, uena Samiyεeli tε Sayuli si: Pεnentaa sεη na mά heeli-η Tacaα tεm uε.

10

¹ Mpuγyle Samiyεeli lεsa nim na kpalipiya, na ι pεli Sayuli nyvvy taa, na ι wayali-ι na ι tε si: Tacaα lεsana-η si η la Iseyeli nyεma wulav. ² N yekuyu-m saηa ιsεntε tε, n kά mayana apalaa naale ke Laseeli pεlaav kin ke Pεncameε nyεma tεηa tεε ke Selεsa. Paa heeli-η si pa nawa kraηasi nsi n pεekaya tε. Halι nyά caa yela kraηasi tεm na ι nεγεsi mε tεm na ι tεη si: Isεnaga maa la ma pεyalv tεm? ³ ι luki tεna na ι tala Tapεε tuyv sεsεεv tεε, uena ι sulina apalaa tooso na pά puki kεtaya lapv ke Petεeli. Lεlv tεka pinasi tooso, na lεlv ke potopoto kakalasi tooso, na lεlv nάά tεka svlv huluγy. ⁴ Paa pεεsi nyά alaafεya tεε, na

pá ha-η potopotona naale, na í mu pa nin taa. ⁵ N luki tēna na n tala Iso pulaya, ke timpi Filiisi nyéma yoolaa tāsikile wēe tō, isu n sūkɪ ɪcātē tō, n ká sulina Iso kuyəɔtutv teləsəlaa kpekəle na pá luna təkətəle ke tontonje tō, na pá makɪ cəməŋ na akilima na pá hvləyɪ həsi na pá paaki na pá saŋ Iso. ⁶ Taca Feesuyu ka tii nyá tō, na nyá na-wē í kpentɪ na í paa na í sa Iso, na pá layasi-η na í wēe isu yolv kufabv. ⁷ Ye yaasinaa pane pa tēe nyá tō, ɪle í la nti tē wē lapv tō. Mpi tō, Taca wē nyá waali ké. ⁸ Pəle pə waali, ɪlena í tēe-m nəɔɔ na í polo Kilikaa na má səŋ nyá waali na má lá kətasi nsi kəkə nyaya si tēna tō na ciikuɔv nyəŋka. ɪlena í taŋ kuyeeŋ naatosompəɔlaya na má kəə na má huli-η nti n ká la tō.

⁹ Too isu Sayuli hav siyile si ɪ tēeki tō, Iso Feesuyu layasa-ɪ kele, na í ná pə tənaya kuyakv ŋkv, isu Samiyeehi ka keesuyv-ɪ tō. ¹⁰ Pa tala Kipeya, ɪle Iso kuyəɔtutv teləsəlaa caŋa lu ɪ səŋyuv nté, na Iso Feesuyu tii í tō na í svv paale ke pa hekv tēna na í saŋ Iso. ¹¹ Yəlaa mpa paa nyéma-ɪ hatoo ləŋ tō, pa ná í na Iso kuyəɔtutv teləsəlaa pa laki mpv, ɪlena pá pəəsəyɪ təmaɔa yəlaa taa si: Pepe maɔana Kisi pəyalv Sayuli ye? ɪlé í paaki na í saŋ Iso tətəɔ? ¹² Mpuɔle Kipeya tv nəɔlv nəɔ təkpaɪv si: Na aweyele pa caa? ɪlena pá pəsi yəlaa ke ɪtuule si: Sayuli na Iso kuyəɔtutv teləsəlaa pa paakəna na pá saŋ Iso?

¹³ Sayuli tema paale na Iso sam ke mpv, ɪlena í kpa təkətəle ke tontonje tō. ¹⁴ M'púyú ɪ caa səkpelu nəɔlv ɪ pəəsə ɪ na təmle tv si: Leye í ka polaa ye? ¹⁵ Kelena í cə si: Tə pola kraŋasi pəkuyv tə ta keesi-si, ɪlena tó polo Samiyeehi kiŋ. Ntēna ɪlé si: Keesi-m nti Samiyeehi heela-η tō. ¹⁶ Mpuɔle si: ɪ heela-tuyv

təfoo sɩ pa nawa kraŋasi.

Ama ɩ ta heeli ɩ caa səkpelu ke nti Samiyeeɩ ka heela-ɩ sɩ ɩ ká tɔɔ kawulaya tɔ.

Tete kra Sayuli sɩ í tɔɔ kawulaya

¹⁷ Ḿpúyú Samiyeeɩ kota Iseyeli nyɔma ke Iso tɔyaya taa ké Misipa. ¹⁸ Na í heeli-we sɩ Iseyeli Iso Tacaa yɔɔtaɔ sɩ: Má ləsəna Iseyeli nyɔma meye Icipiti, na má ya-meye pa na piitimnaa mpa pa ηmakəla-me tɔ, pa niŋ taa. ¹⁹ Na saŋa mə ləki mə Iso ma wei, ma yapa-meye mə cɔɔseɛnaa na mə wahalanaa taa tɔ. Haləna í təŋi-m sɩ má kra-meye wulav. Tɔv, pəneɛte í lu Tacaa isentaa isu mə kpeka na mə lɔlɔŋ weɛ tɔ.

²⁰ Mpuɔule Samiyeeɩ yaa Iseyeli kpeka tənaya kulom kulom. Ilena pə kra Pɛncameɛ nyənte.

²¹ Ntəna í yaa Pɛncameɛ kpekəle ke lɔlɔyɔ lɔlɔyɔ, na pə kra Matili nyəŋku. Pə waali ké ɩ yaa yulɔ yulɔ, na pə kra Kisi pəyɔlɔ Sayuli, na pá pɛeki-ɩ pa ta na-ɩ.

²² Ḿpúyú pa tasa Tacaa ke pɔɔsɔyɔ sɩ: Na puntu inɩ ɩ kɔma cəne? Ilena Tacaa sɩ: Inɩ ɩ ηmeləna nteye wontu huɔule waali.

²³ Ḿpúyú yəlaa kraɔa sewa na pá polo pá kpeɛ Sayuli tənə. Pa tana-ɩ samaa taa tɔ, ɩ tɛɛ pa tənaya nyɔyɔ ké.

²⁴ Mpuɔule Samiyeeɩ heela yəlaa tənə sɩ: ɩ naaaki wei inɩ Tacaa ləsaa tɔɔlɔ. ɩ na nəɔlɔ pa ta nəɔsɩ ta taa cəne.

Ilena yəlaa tənə wiliti sɩ: Mə na tetv. ²⁵ Ḿpúyú Samiyeeɩ keesa samaa ke pa na wulav pa tənə, haləna í ηmaa-təɔi takəlaya taa, na í su-təɔi Iso atakaa kiŋ. Pə waali, ilena í yasi yəlaa na paa awe kpe ɩ tɛ.

²⁶ Ḿpúyú Iso tv yoolaa kpelikpeka nyɔma narəli pa taa, na pá weɛ Sayuli waali na í kpe ɩ tɛ Kipeya tɔtɔ.

27 Paa na mpw tetelataa ka wee na pá tɔŋ si: Isənaɣa inɛ ílé ɪ ká la na í waasi-tv? Na pá footiyi-ɪ. Pécó pa ta ha-ɪ kucəəv nakvli. Ama Sayuli ná tá kpaɣa-ti na í yaa si pulv.

11

Sayuli yoona Amoni nyáma na í kəli-we

¹ Ḿpɔ́yú waatu nəɣəlv Amoni wulav Nahasi na ɪ yoolaa, pa polaa na pá siki Yarɛɛsi ke Kalaati. Mpuɣvle Yarɛɛsi nyáma təna tɔma-ɪ si: Tá na-ŋ tó pɛeli nəɣə na tɛ lakɪ-ŋ tɔmlɛ. ² Tənaɣale Nahasi tɔma si: Ye í tisaa na má wəɣəsi mə təna mə ntəɣəŋ ɪse na pɔ tv Iseyeli tənaya fɛɛɛ, ɪɛ má na-me tɔ pɛeli nəɣə.

³ Kɛlena Yarɛɛsi nyuɣv nyáma tɔ si: Ha-tuɣv kuyɛɛŋ naatosompəɣəlaya na tɛ tili Iseyeli tetv təna taa. Ye nəɣəlv fɛɪ si í waasi-tv, ɪɛ tɔ ha-ŋ tá ti.

⁴ Ḿpɔ́yú tillaa pola Sayuli tɛɣɛ Kipeya na pá heeli-təyi yəlaa. ɪlena pá tvli nəəsi na pá wii təkpuo. ⁵ ɪɛ Sayuli luna taale nté na í we ɪ naaŋ waali, na í pəəsi si: Pepe lapa na yəlaa wiiki mpw? ɪlena pá kɛɛsi-ɪ nti Yarɛɛsi tillaa yəɣətaa tɔ. ⁶ ɪ nuwa mpw, ɪlena Iə Feesuɣv tii ɪ tɔə na ɪ pááná huu səsəm. ⁷ Tənaya ɪ kpa naaŋ naale na í seti-ɪ tilima, na ɪ tilina Iseyeli tetv təna taa si: Ye pə cəpa wei na í tá tɔŋ Sayuli na Samiyeeli pa waali ke yoo taa, ḿpɔ́yú paa lana pɔntv naaŋ.

ɪlena Tacaə səɣəntv kpa yəlaa, na pa təna pá tɛɛ yoo ke nəɣə kulvmaɣa, ɪsu yolv kulvɔm. ⁸ Ḿpɔ́yú Sayuli kala ɪ yoolaa ke Peseke, na Iseyeli nyáma lu iyisi ŋmɔnuɣv na nuɔvwa (300000) na Yuta nyáma ke iyisi hiu na naaɔvwa (30000). ⁹ Ḿpɔ́yú ɪ tilaa si pá heeli Yarɛɛsi nyáma si, cele ilim sikuɣv ke paa na nyuɣv. Tillaa heela tɔm ntəyi Yarɛɛsi nyáma, ɪlena

πελε πα ληα ηεε. ¹⁰ Να πά ηεελι Αμονι νύθμα σι: Cele tu peti-meγε τά τι να ί λανα-τυγυ ισάνα πə ηα-με τə.

¹¹ Μρύγύ Sayuli faya ι yoolaa κε τəm toosoγο tefemle, να πά watι Αμονι νύθμα təsikile κε waatu wei haya γυγι ka τυ τə, να πά kv-weγε μρύγύ haləna ilim sikuγυ. Πə σοο mpa mpa ιlena πελε πά ya yem yem. ¹² Πα τəγə akaitυ κε mpu, ιlena yəlaa πəσι Samiyeli σι: Awe τəηαγα σι Sayuli kaa τəγə τά τəο κέ kawulaya ye? Ι λəσι yəlaa mpe να τέ kv-we.

¹³ Ntəna Sayuli σι πά τaa kv nəγəλυγυ saηa. Mpi τə, kvyakυ kvneye Tacaa waasa Iseyeli nyθma.

¹⁴ Μρύγύ Samiyeli yaa-we σι: Ι κəο να τέ polo Kilikaa να τέ su kawulaya.

¹⁵ Ιlena πα τəνα πά polo τəνα, να πά kpa Sayuli κε wulav κε Ισο atakaa kin, να πά la kətaga ηka kəko nyaga ka τəνα τə να ciikuγυ kətaga. Ιlena Sayuli να Iseyeli nyθma τəνα πα la acima səsəna.

12

Samiyeli lapa Iseyeli nyθma κε faaci

¹ Μρυγυλε Samiyeli τəμα Iseyeli nyθma σι: Ma nuwa mə kusəlamυtu να μά kra-meγε wulav.

² Pənentε u naaki mə wulav wei ι ka teeki-meγε nəγə τəγəλε. Ma ιλε ma kratəlaa, ma hυlusa nyəσι, ma pəyalaa lapa səsaa. Hatoo ma ιwaasətu κε ma lapa mə nyγυtu τυ haləna saηa. ³ Μά səηna nteγε cəne, ye ma wakələna nəγəlv, yaa ma ləeka pəntυ nav, yaa ι kraηαγα. Ι yəγəti-təγι Tacaa να wulav wei ι ləsaα τə πα isəntaa cəne. Mə τaa aweγε ma muyulaa, yaa mə τaa aweγε ma ηmakəlaa? Awe celəna-m kvhav να μά takι ι waali? Pəntυ ί yəγəti να μά feli-ι.

⁴ Uena yelaa cə Samiyeeli si: Aai, n ta muɣuli-tu, n ta ηmakəli-tu. Pécó n ta mu nəɣəlv kuhav na í taku i waali.

⁵ Uena Samiyeeli tasa si: Tacaa na wei i ləsaas i kpaaməye wulav təɣəle tá aseeta nyóma ke saɲa, si ma ta təɣə mə taa nəɣəlv pulv cəcəka. Uena pá cə-i si: Ee, mpeɣele ta aseeta nyóma. ⁶ Uena Samiyeeli si: Tacaa wei i yelaa na Moisi na Aləɲ pá ləsi mə caanaa ke Icipiti taa təɣəle aseeta tu. ⁷ Təv, pənente í kəə na má keesi-məye kəpantənaa mpa i lapa mə caanaa tə, na má taɣanɪ mə təm. ⁸ Yakərv na i nyóma pa pola Icipiti tə, pə waali ké təna nyóma ηmakəla-wɛ. Uena mə caanaa mpe pá wiina Tacaa si í waasi-wɛ. Ntəna ílé i ləsi Moisi na Aləɲ na í tili-wɛ na pá ya-wɛɣe Icipiti taa, na pá kəna-wɛɣe tetv tənɛ tə taa cənɛ. ⁹ Pəle pə waali ké mə caanaa mpe pa səə Tacaa təə, na ílé i tu-wɛɣe Filiisi nyóma na Hasəə yoolaa wulav Sisela, na Mowarv wulav pa niɲ taa na pá yoonawɛ. ¹⁰ Ḿpóɣó pa wiina Tacaa tətə si: Tə wakələna-η. Mpi tə, t́ lə-η na t́ laaki Paalənaa na Asətətənaa. Yatəɣv ta kolontunaa niɲ taa, na t́ la-η təmle. ¹¹ Uena Tacaa ləsi Ketiyəɲ na Petəɲ na Yefete, na maɣa waali waali, na t́ ya-məɣe mə kolontunaa niɲ taa na í caya təpamm na heesvɣv. ¹² Waatv wei Amoni wulav Nahasi yookayana-mɛ təɣə í təma-m si má kpa-məɣe wulav. Pəyele Tacaa mə ləə kele mə wulav ke waatv un. ¹³ Ii naaki mə wulav wei í preekaa na í ləsi təɣəle Tacaa kpa-mɛ. ¹⁴ Ye í nyaɲna Tacaa na í laki-i təmle na í nukəna-i, na í ta kpeesəna nti i tu-mɛ tə, na mə na mə wulav í təɲəɣi-i mə laɲa ká hee. ¹⁵ Ama ye u nukəna-i na í kpeesə i təm i ká tu-məɣe niɲ isu i ká tɣv mə caanaa tə. ¹⁶ Təv, pənente í səɲ mpv, na í ná

piti tæmle nte Tacaa ká la mə hekv taa tó. ¹⁷ Pə taya lujle taa ké tə we isəntə? Mpu tó, maa sələmi Tacaa na í yele na tev holi na kv nu. Waatv inəyi í ká nyi si timpi i sələma wulav tó, mə təm səpəna Tacaa ké.

¹⁸ Tənaɣale Samiyeełı sələma Tacaa na tev holi na kv nu kuyaku ŋkv kv maɣamaɣa. Ilena Tacaa na Samiyeełı pa təm la samaa ke səɣontv. ¹⁹ Mpuɣule samaa təma-i si: Sələmi nyá Iso Tacaa ke ta tó na pə taa kəə na tó si. Mpi tó, tə nawa si tə səsa tasəkəle ke ta isayav tó ké timpi tə sələma wulav tó. ²⁰ Ntəna Samiyeełı si: I taa nyá, pa na í lapa isayav nti tó, pə taa ci-me si í kisiyi Tacaa ké. I lapi-i tæmle na mə lotu təna. ²¹ I taa təŋ tuŋ. Mpi tó, ílé i kaa pəsi na í waasi-me yaa í tu səna-me. Pə taya pulv, i feina i ti. ²² Tacaa ná kaa lə-me. Mpi tó, i hətə ke səsəle ké, i tv i taa ké si i pəsəyi-meɣe i yəlaa. ²³ Ye ma yela mə tó ke sələmvv mpusi í təŋi-m. Maa sɣes-i-meɣe mpi pə we teu na pə siyisaa tó na í la. ²⁴ I nyaŋna Tacaa, na í lapi-i tæmle ke teu na lotu kəlvmtv. Mə maɣamaɣa í nawa toma wena i hələyi mə hekv tó. ²⁵ Ama ye í təkə mə isayav, mə na mə wulav í ká si.

13

Sayuli yoona Filiisi nyəma na i liyituɣu

¹ Waatv wei Sayuli təɣə kawulaya tó i pusi ka we... Pəyele i ka təma kawulaya təɣəv ke pusi naaleɣe Iseyeli taa.^a təm. Ama Piipilinaa ləlaa ná towa si Sayuli pusi ka we nule. ² Mpuɣú Sayuli ləsa yoolaa iyisi toosoɣo (3000) Iseyeli taa. Ilena í su i kiŋ ke pa taa yəlaa iyisi naaleɣe (2000) Mikiması na Petəeli

^a **13:1** pusi: Hepəla taa lə, lonte təne tə taa pa ta yəɣəti pusi

puvu taa. Uena í cela yølaa iyaga (1000) ke ι pøyalv Sonatan ke Kipeya ke Pencamee taa. Pø kaasa mpa uena í yasi pele na paa wei í mæli ι τε.

³ Μρύγύ Sonatan yøka Filiisi yoolaa tæsikile ke Kipeya, uena pele pá nu. Ntena Sayuli tili na pá huli tutuun ke Iseyeli tæna taa si Hepøla nyøma í lu youu. ⁴ Iseyeli nyøma tæna nuwa si Sayuli yøka Filiisi yoolaa tæsikile. Uena Filiisi nyøma taa kpaakøna-we. Uena yølaa lu youu na pá koti Sayuli kin ke Kilikaa. ⁵ Μρύγύ Filiisi nyøma kotaa si pa yookina Iseyeli nyøma, na pa youu keekena ke iyisi hiu na naanøwa (30000) na pa kraγanøη caγalaa ke iyisi naatoso (6000). Pa yoolaa ka we paγale ké isu lum nøγø kanyøηa, pa fei kaløγv. Μρύγύ pa polaa na pá puli Mikimasι ke Peti-Afeη ilim tølule tøø. ⁶ Μρύγύ Iseyeli nyøma lanø wakølaa tètøγøtøγø. Mpi tø, pa kolontunaa tee-weγe paγale tøyamyam. Uena pa taa lelaa ηmeli kukpamøη pøøη taa, na lelaa ke løkønaa taa, na lelaa ke pulasi taa, na lelaa ke høtv taa. ⁷ Uena lelaa náá tesι Yaatanι na pá polo Katι na Kalaati.

Waato inι tø na Sayuli náá we Kilikaa, na yølaa mpa paa we ι kin tø pa seliyι. ⁸ Μρύγύ Sayuli tanø we ke naatosompøγølaya, isu Samiyeeηi ka heeluyu-ι tø. Paa na mpv Samiyeeηi ta køø løη. Uena yølaa svv yav. ⁹ Tønayale Sayuli tøma si: I køna-m køtaga ηka køkø nyaga ka tæna tø na ciikuγv nyøηka wontu. Uena í la køtaga ηka køkø nyaga ka tæna tø. ¹⁰ I køma isu ι teesøγι, uε Samiyeeηi tapayale. Na Sayuli polo ι sønøγv. ¹¹ Mpuγvle Samiyeeηi pøøsa-ι si: Pepeγe n lapa ye?

Uena Sayuli cø si: Ma nawa si samaa tønø yav. Pøcø n ta køø isu n ka svvwa tø. Pøyele Filiisi nyøma

νά sika Mikiması. ¹² Kelená má maγası ma taa sı, Filiisi nyóma ka tii ma tóo ké Kilikaa cəne, na má ta sələməta Tacaa. Pə tóo ké pə caala-m sı má la kətaya ηka kəkə nyaya ka təna tó. ¹³ Tənyaya Samiyeeli tóma Sayuli sı: N lapa kumelentv ké. N ta tóki nti Tacaa nyá ləo sı-η tó. Təfə, Tacaa ka nyəmayə sı nyá kawulaya ká wee tam tóo ké lseyeli taa ké. ¹⁴ Ama pənente ka kaa tasa leeluyv. Tacaa ləsa ı luyv tē nyəη na í kpa-ı wulav ke ı yəlaa tóo. Mpi tó, n ta tóki mpi ı ka tv-η tó.

¹⁵ Pə waalı ke Samiyeeli kula Kilikaa, na í polo Kipeya ke Pencamee tetv taa. Mpyúy Sayuli kala yəlaa mpa paa we ı kin tó, na pá lu yəlaa nasətošo (600). ¹⁶ ı na ı pəyalv Sonatəη na pa cəlo yəlaa paa sika Kepa ke Pencamee tetv taa ké. ılena Filiiisi nyóma náá siki Mikiması. ¹⁷ Mpyúy Filiisi yoolaa mpa pa wakələyi ləlaa wontu tó, pa lu tintika tooso. Mpyúy kancaalaya nyənte mələna Ofəla tóo ké Suwaalı tetv taa. ¹⁸ ılena naale nyənte náá mələna Pəti-Holəη tóo, na tooso nyənte náá kpaγa toηa mpaav ηku kv tiiki Sunsuməη tetekəle taa ke wolaya tetv tóo tó.

¹⁹ Waatv ıni tó, koolu fei lseyeli nyóma tē. Mpi tó, Filiisi nyóma taa tisiyi sı Hepəla nyóma í lu layalee na ηmantaası. ²⁰ Filiisi nyóma tēγe pa pukaya na pá kpaləyi akuy, na pa cikanaa, na pa lawa, na pa tetv kvcasəη ²¹ ke waatv wei wontunaa mpe pa ləη səki tó. Pa kpalaya ké na pá fəlyi liyitee nyəγəlvuyv kulvmyv ke wontu səkpetu tóo, na nyəγələη naaleγe səsəəntv tóo. ²² Kuyakv ηku yooi tiywa tó, Sayuli na ı pəyalv Sonatəη pa tike paa wenna yooi wontu. Pə kaasa yəlaa mpa paa we pa kin tó, pəle pa taa nəγəlv

feina ηmantaaya yaa layate.

²³ Μρύγυ Filiisi yoolaa polaa si pa tanəyi Mikimasi mpaav.

14

Sonatan luv ke Filiisi yoolaa kpekale taw

¹ Μρύγυ kuyaku nakuli Sonatan tawa ifepu wei i takayi i yoou wontu to si: Kaw na te tesu Filiisi yoolaa tāsikile nte ta wenna too cəne taw to.

Ama Sonatan ta yeke na i caa nu-ti. ² Na Sayuli naa caya Kipeya toha taw ke tɔyɔ nakuli ku tee ke Mikəlan. Na yoolaa mpa paa we i kin to, pa tala isu yəlaa nasətosə (600) ke mpu. ³ Ahitupi pəyalu Ahiya ka kena kətulu ke waatu inu. Na i suu kətəlaa toko wei pa pəəsəyənə Tacaa ke tam to. Tacaa kətulu Ilii wei i ka we Silo to i pəyalu keke Penhasi, na ilé i lələnə Ikaroti. Ikaroti neu nté Ahitupi. Ie yəlaa ta nyi si Sonatan polə tiili.

⁴⁻⁵ Mpaav ηku Sonatan təyaya si i puki Filiisi nyəma yoolaa tāsikile to, ku we kukpaməh naale heku ke. Ləhku nəyɔ keesəna ilim ntəyən taw ke Mikimasi isentaa. Pa yaaku-ku si Posee. Ləhku nəyɔ naa keesəna ilim mpətəh taw ke Kepa isentaa, na pa yaaku kule si Sene. ⁶ Μρύγυ Sonatan tawa i yoou wontu təkulu si: Kaw na te tesu Filiisi nyəma ma ta nyi isənəa mpe pa tāsikile. Ntanyu Tacaa ka yoonə tā nəyɔ. Mpi to, pə fei Tacaa ke katə si i yoonə samaa tuutuuma nəyɔ, yaa yəlaa pəcə nəyɔ. ⁷ Keləna Sonatan yoou wontu təkulu to si: La isənəa pə maya-η to. Polo tə polo, ma we nyā waali ke. ⁸ Mpuɔyule si: Taw, tə pukuyuna pa taw isəntə to paa na-tu. ⁹ Ie ye pa tawa si: I caya tənə na te kaw. Ie tə səh tā təsəhle təkpi.

10 Ama ye pa tōma-tv si: I tō na í kōō. Ue tǎá kpa pa tōō. Mpi tu nyēna si Tacaa tv-weyε tá ninj taa tōyōle.

11 Uēna pá yele na Filiisi nyóma na-we na pá tō si: I nyēni, Hēpēla nyóma luna nteye púyú ηku kv taa paa ηmelaa tō. 12 Mpyule pa tasaa si: I kōō cāne na tō la-me na í tōyō na í hāya.

Ntēna Sonatanj tō ι youu wontu tōkulu si: Tēj ma waali. Mpi tō, Tacaa tv-weyε Iseyeli nyóma ninj taa ké.

13 Uēna pá tō pa ninj tōō na pá kpa. Mpyúyú Sonatanj na kpiita-we na í petēyi. Uēna youu wontu tōkulu náá tēsēyi na í tēhēyi. 14 Yēlaa hiu ke Sonatanj pa kwaa pa kancaalaya youu ηku kv taa ké pāle nyuyv taa tēnaya kelikiya kulmāya taa. 15 Mpyúyú sōyōntv kpa Filiisi nyóma mpa paa we tawa taa tō. Uēna tēsikile taa yoolaa na mpa pa wakēlyi lelaa wontu tō, pá svv seluyu. Mpyúyú tetv selaa, na kanija kpa yēlaa.

16 Mpyúyú Sayuli fenlaa mpa paa we Kipeya ke Pēncamēε tetv taa tō, pa na acufu tiywa Filiisi nyóma taa, na pá seeki yem yem. 17 Tēnaya Sayuli tōma ι yoolaa mpa paa we ι kinj tō si: I kala yēlaa na tō ná si awe feina tá taa.

Pa kala yēlaa uēna pá māyana si Sonatanj na ι youu wontu tōkulu pa feina. 18 Ntēna Sayuli tō kōtulu Ahiya si: Heeli na pá kōna Iō atakaa.

(Mpi tō, ílé ι ka we kuyaku ηkuyv Iseyeli nyóma kinj ké).

19 Sayuli tējna yōyōtyv ke mpv tō na acufu kōkōte tējna sōōsvv ké. Uēna í tō kōtulu si: Sēj na pēcō.

20 Mpyúyú Sayuli na yoolaa pa kpeyelaa na pá polo tōyoole. Uēna pá māyana acufu tiywa Filiisi nyóma taa, na pá loj tēmāya layaleε. 21 Tēnaya Hēpēla

nyéma mpa paa we Filiisi yoolaa taa na pa səhna-we tɔ, pa sewa na pá məli Sayuli na Sonatanj pa kinj.

²² Ḿpúyú Iseyeli nyéma mpa pa ηmela Ifəlayim puɣu taa tɔ, pɛle pa nuwa Filiisi nyéma sewa tɔm. Uena pa tu pa waali ké təyoole taa. ²³ Isəna Tacaa yelaa na Iseyeli nyéma la akanaa ke kuyaku ηku təyɔle.

Iseyeli yoolaa waasəyi Sonatanj

Ayuli pa yoowa ḿpúyú haləna Pɛti-Afɛη waali.

²⁴ Ḿpúyú nyɔɔsi pu Iseyeli nyéma ke kuyaku ηku. Mpi tɔ, Sayuli ka yɔɔtaa ké na í tuu si: Ye wei i təyɔ pulv ke saɲa, na ma ta lɛtəta ma kolontunaa, mpusi ká təη pɔntv. Pə tɔɔ ké pa taa nəyɔlv ta təη pulvɣu ilim na pə tɛm. ²⁵ Ḿpúyú yəlaa təna tala hətɔyɔ ηku ku taa tuη nim we atɛyɛ yem tɔ. ²⁶ Tuη ka tuwa setasi ke hətɔyɔ ηku ku taa ké na nim kpeη. Ama nəyɔlv ta kraasəna i nəyɔ kinj. Mpi tɔ, yəlaa seekaya nəyɔ ηka pa siwa tɔ. ²⁷ Ama Sonatanj ná táa nyi si i caa kisina yəlaa, na tuunav si nəyɔlv í taa təη pulv. Ḿpúyú i lii i kpátúyú ke tuη nim taa na í niisi na pə cɛ isɛntɔɔ. ²⁸ Ḿpuɣule samaa taa nəyɔlv tɔma-i si: Hei, nyá caa yɔɔtaa na í tuu si: Ye pə cəpa wei na í təyɔ saɲa mpusi we i tɔɔ ké. Pəcɔ nyɔɔsi tu nu tá tənaya.

²⁹ Sonatanj nuwa mpu, uena í cɔ si: Ma caa wakəla yəlaa ké. I nyəni ma təηyɔv tuη na pə cɛ ma isɛntɔɔ təkɛlekele tɔ. ³⁰ Ye isi saɲa yəlaa ka təyɔ mpi pa lɛka pa kolontunaa niη taa tɔ, pa táa ku Filiisi nyéma na pə kəli isəntɔ?

³¹ Ḿpúyú pa ku-weyɛ kuyaku ηkuɣv pə kraɣav Mikimasɪ na pə polo Ayaləη tɔ. Na nyɔɔsi pu Iseyeli nyéma ke səsəm. ³² Uena pá tii kolontunaa təla tɔɔ, na pá lentɪ-yɛ na pá səη a caləm tɔɔ na pá təyɔ a

nantu. ³³ Μρύγύ πα ταγασα-τəγι Sayuli si: N nawa yəlaa wakələna Tacaα τə. Pa τəγə nantu na tə caləm. Ntəna ί τə si: I lapa kətakεεsətυ kέ. Mpu τə, ί pilimi puw na ma τəə cəne. ³⁴ Μρύγύ ι tasaa si pá cəə pa heeli samaa si: Paa wei ί kəna ι nav yaa ι heu na ί kú cəne na ί τəγə. Təfə ι taa τəγə nantu na tə caləm ke mpυ na ί wakələna Tacaα.

Μρύγύ paa wei ι lapa μρύγύ ahoo anι. ³⁵ Uena Sayuli ηma Tacaα ke ι kancaalaya kətaya təlate.

³⁶ Mpuγυλε ι təma yəlaa si: Tə polo Filiisi nyəma waali na ahoo na tə kú pa təna na tə kuu pa wontu haləna pə nyaali. Tə taa səə paa kolum. Uena pele pa cə si: La isəna pə maya-η τə.

Ntəna kətulυ si: Tə sələmι Isə kέ cəne na pəcó.

³⁷ Μρύγύ Sayuli pəəsa Isə si: Ye tə təηa Filiisi nyəma waali n ká tυ-weye tā niη taa?

Amα Tacaα ta cə waatυ inι. ³⁸ Uena Sayuli τə nyuγυ nyəma si: Mə təna ί koti cəne na tə pεeki na tə ná wei ι lapa isayatu tənεye saηa τə. ³⁹ Ma tuuna Tacaα wei ι waasəγι Isεyeli nyəma τə si, paa ma pəyalυ wakələna. Isu ι səpa.

Amα nəγəlv ta cə-ι si pυlv. ⁴⁰ Uena ί τə samaa si: Mə təna ί mələna həγəlvυυ kυne na pə kaasi má na Sonataη na cəne τəə. Uena pele pa cə si: La mpi pə maya-η τə.

⁴¹ Μρύγύ Sayuli sələma Tacaα si: Isεyeli Isə, hulituyυ tampana.

Uena pá τə tete na pə kpa ί na ι pəyalυ. ⁴² Mpuγυλε si: I τə má na ma pəyalυ tā τəə kέ tete.

Uena pə kpa ι pəyalυ. ⁴³ Ntəna Sayuli si: Heeli-m mpi n lapa τə.

Ntɛna Sonataŋ cɔ si: Ma tɛŋa tuŋ nim ke pɛcɔ. Mayalɔ, ma sɔlɔ puwa si má si. ⁴⁴ Kɛlɛna Sayuli tɔ si: Sonataŋ, ye n ta si Tacaá í lana-m ísɛna ɪ sɔlɛa tɔ.

⁴⁵ Ntɛna samaa tɔ Sayuli si: Pepee, Sonataŋ ká si yaa? Aai yoo, mpusi ɪ polo pooluŋ. Pə fɛi si ɪ nyuɣu taa nyɔlɛɣa kulɔmɛɣa maɣamaɣa í le. Mpi tɔ, ɪ nɔɣɔ ke Tacaá waasɛna Iseyeli nyóma ke saŋa.

Isɛna samaa yapa Sonataŋ na í tá si tɔɣɔle. ⁴⁶ Ilɛna Sayuli yele Filiisi nyóma ke tɔɣɔnuɣu, na pɛle pá mɛli pa tɛ.

Sayuli kɔlvɔv na ɪ tɔɣaɣa nyóma pə tɔm

⁴⁷ Sayuli tɔɣɔ kawulɛɣa ke Iseyeli taa. Ilɛna í yooɛna ɪ kolontunaa tɛnaɣa hɔɣɔlɛŋ tɛna taa. Paa Mowapu nyóma, paa Amoni nyóma, paa Itɔm nyóma, na Sopa awulaa, na Filiisi nyóma. Paa timpixi ɪ talaa te, un ɪ tɔkɛna akaitɔ. ⁴⁸ I hula ton na í yooɛna Amaleke nyóma. I fita Iseyeli nyóma ke mpa pa wakɛlɛɣa-wɛ tɔ pa niŋ taa.

⁴⁹ Sayuli pɛɣalaa nté Sonataŋ na Isefi na Malɛkisuwa. I pɛɛlɛa wɛ naale, kancalɛɣa nyɛŋ nté Melari na sɛkpɛlu si Mikaali. ⁵⁰ I alɔ nté Ahimaasi pɛɛlɔ Ahinowam. I yoolaa sɔsɔ nté ɪ caa sɛkpɛlu Nɛɛ pɛɣalɔ Apɛnɛɛ. ⁵¹ Sayuli caa Kisi na Nɛɛ caa Apɛnɛɛ pɛle pa caa kɛɛ Apɛyeli.

⁵² Sayuli yooɛna Filiisi nyóma ke mɔpɔɣú na ton na ton, halɛna ɪ sɛm. Ye ɪ loosa yulɔ ton tu yaa kpelikpɛka tɔ, ɪ tuɣu-ɪ ɪ yoolaa taa kɛ.

15

Isɔ lɔv kɛ Sayuli

¹ Μρύγύ Samiyeeli tōma Sayuli si: Μαγα Tacaa tilaa, na má kra-η Iseyeli nyóma wulau na má pēli-η nim. Mpu tō, ke ηkraηη na η nu. ² Tacaa Toma tēna tu yōgōtaa si inu i ká leeti Amaleke nyóma ke pa caanaa isayatu. Mpi tō, paa tēka Iseyeli nyóma ke mpaau ke waatu wei pēle pa luna Icipiti tōgō. ³ Pē tō tō, polo na η kú Amaleke nyóma na η kpiisi pa nyām tēna. Taa sō pa pulupu cēcēka. Paa apalaa, paa alaa, paa piya, na ahulūmnaa na tōla tēna.

⁴ Mpuyle Sayuli kota i yēlaa na í kala-weye Telayim. Uēna Iseyeli yoolaa nōhēe tōntaa lu yēlaa iyisi ηmōnyu (20000) na Yuta nyóma ke iyisi naanōwa (10000). ⁵ Uēna pá polo Amaleke nyóma icate na pá papi-weye tetekēle taa. ⁶ Μρύγύ pa tilaa na pá heeli Keni nyóma si pá lu Amaleke nyóma te. Pē taa kōō na pá ku na pá kreηna-we. Mpi tō, pa caanaa nyūyū ka tena Iseyeli nyóma ke waatu wei pēle pa luna Icipiti tōgō. Uēna Keni nyóma lu. ⁷ Μρύγύ Sayuli yōona Amaleke nyóma ke pē kraγau Hafila tō, na pé polo Suuu ke Icipiti ilim tēlule tō. ⁸ Uēna í kra pa wulau Akaki na i ise na í ku yēlaa tēna tēcayacaya. ⁹ Μρύγύ Sayuli na i yoolaa pa yēla wulau na i ise, na tōla kypampa, na wontu kypantōnaa. Ama mpi pē taa fēi teu na tōla acamisi tike ke pa kuwa.

¹⁰ Μρύγύ Tacaa heela Samiyeeli si: ¹¹ Ma lanje wakēlēna Sayuli kawulaya krau kē. Mpi tō, i lō-m na í kisi ma tōm ke tōkyū.

Kēlena Samiyeeli lanje wakēli tētōgōtōgō, na í wiina Tacaa ke ahoo tēna.

¹² Teu fema tanaη, uēna Samiyeeli kuli si i puki Sayuli ke sēnyūyū. Ntēna pá heeli-i si: Sayuli pola

Kameeli na í ηma akele nəγəlv si pé təəsəyi-ι ι akaitv təə. Pə waali, ilena í tēena Kilikaa. ¹³ Samiyeeli təηa ι waali ké təna, ilena Sayuli sēē-ι si: Tacaa í kooli-η kupaŋtv. Na í tasa si: Ma lapa teitei ké isu Isə ka yəγətuyv tə. ¹⁴ Mpuγule Samiyeeli pəəsα-ι si: Na naaη na heeη wula nna ma nukι isəntə tə, leye ale a lunaa? ¹⁵ Ntēna Sayuli si: Yəlaa təəsəna Amaleke nyəma təla kupaŋa taa si pa laki nyá Isə Tacaa ke kuvəəv. Pə kaasa mpi tə, tə kpiisa pəle pə təna. ¹⁶ Mpuγú Samiyeeli təma si: Su, na ma heeli-η nti Tacaa heela-m ahoə ane tə. Ilena Sayuli si: Yəγəti.

¹⁷ Mpuγule Samiyeeli si: Paa na η ka nyənaγa nyá təyi pəyaya tə, Tacaa ləsa-η na í kra-η Iseyeli nyəma wulav na í pəli-η nim. ¹⁸ Tacaa təmna-η si, η polo na η yoonə Amaleke asayaa mpe, na η kpiisi-we. ¹⁹ Ue pepe təə ké η ta nuna ι nəγə, na η kraγa pa wontunaa təkəv na η pəsi isayav ke ι isentaa? ²⁰ Ntēna Sayuli cə si: Ma nuna ι nəγə ke teu ke, na má yoonə Amaleke nyəma isu ι ka yəγətəa tə. Ma kpiisa-we na má kəna pa wulav na í isē. ²¹ Ama yəlaa təəsəna pa təla taa ké kupaŋa si, pa laki Tacaa nyá Isə ké kətayə ke Kilikaa.

²² Ntēna Samiyeeli si: Tacaa ta səəli kətasi nsi kəkə nyaya si təna tə isu ι səəlvγv si yvlv í nuna-ι tə se. I təm nunav kəla-ι teu ke iwaəη kupaŋ kətasi lapv. ²³ Mpi tə, kpeənav ké Isə ké isayav ke teitei ké isu tutv. I nyənəγi kankantē ke teitei isu tuη laav. Timpi nyá lə Isə Təm tə, íle ι ka lə-η tətəγə na η laη kawulaya. ²⁴ Mpuγule Sayuli cəwa si: Tampana ma wakələna Isə. Mpi tə, ma wakəla nti ι tv-m tə. Pəcə ma ta nuna nyá təm. Ue yəlaa ke ma sewa na má nuna-we. ²⁵ Hai, pənente ma wiina-η si η tayani ma isayav na η məli na má hənti Tacaa ke atē. ²⁶ Ntēna Samiyeeli si: Maa

mələxi. Mpi tə, ń lə Tacaa təm. Ulé ι lə nyaga, n ta ke lseyeli wulav tətə.

²⁷ Samiyεeli ha siyile si ι teeki, ulena Sayuli kpa ι capa ntompəle na tə ce. ²⁸ Kelena Samiyεeli si: Ańha, ńpύgύ Tacaa lapa nyá kawulaya ke sańa, na í ha wei ι kəla-ń teu tə. ²⁹ Tacaa kele lseyeli ton. I ta ke yulu si ι looliyi, yaa ι layasəyi. ³⁰ Ntena Sayuli tasa si: Ma wakəlaa yaa, ile hai, ma wiikina-ń si ń kusı ma nyuyv ke lseyeli nyóma na pa səsaa pa isentaa. Hai, məli na má hənti nyá Iso Tacaa ke ate.

³¹ Mpyvule Samiyεeli məlaa na Sayuli hənti Tacaa ke ate.

³² Ulena Samiyεeli tə si: I kəna-m Amaleke nyóma wulav Akaki. Akaki təńna pote na lanhulvmlə, na í mayasəyi ι taa si: Pəpətv fei lelen, səm səgəntv yawa.

³³ Mpyvule Samiyεeli təma si:

Isu nyá layate pem alaa ke piya tə.

Mpv unı tətəgə nyá too ká lan pəyaga ke alaa taa.

Ulena Samiyεeli seti-ι təputvputv ke kətaya təlate isentaa ké Kilikaa.

³⁴ Mpygύ Samiyεeli məla ι teye Lama, na Sayuli náá kpe Kipeya. ³⁵ Samiyεeli na ι səm ι ta tasa məlvv si ι naaki Sayuli. Mpi tə, ι wiikaya ι təw ké timpi Tacaa lanle wakəlena ι kawulaya kpaυ təgə.

16

Samiyεeli kpa Tafiti ke kawulaya na í pəli-ι nim

¹ Mpygύ Tacaa təma Samiyεeli si: N kaa yeke Sayuli təw ké wula ke mpv? Ma lə-ι ké. I ta ke lseyeli nyóma wulav tətə. Suuli nyá həlvv ke nim, na má tili-ń Petəlehəm tv Sese te. Ma nawa ι pəyalaa taa ké wei ma kpa wulav tə. ² Ntena Samiyεeli si: Isənayale

maa la na má polo mpv? Sayuli í nuwa ι κά kv-m. Kena Tacaa si: Kpehna nav ifate, ή talaa, ιε n tō si: Ma kōmāya si ma laki Tacaa ke kōtāya. ³ Yaa Sese ke kōtāya tōlate. Ie maa huli-η wei n ka kra wulan na ή pēli nim tō.

⁴ M̄pōyó Samiyeli tee Petēlehēm isu Tacaa ka keesoyō tō. Icate sōsaa na-ι na sōyōntv kra-we. Ilena pá kraya asewa na pá sēhι-ι na pá pōōsi-ι si: Alaafōya kele n kōma? ⁵ Ilena í cō si: Ee alaafōya ké. Ma kōmāya si ma laki Tacaa ke kōtāya. I tayani mō ti na í kōō kōtāya tōlate.

M̄pōyó ι yaa Sese na ι pōyalaa si pá tayani pa ti na pá kōō kōtāya tōlate. ⁶ Apalv inι ι tōyāya nyéma sov kraakraa, na Samiyeli na ι pōyalv Iiyari, ιlena í mayasi ι taa si: Isēntō wei Tacaa lōsaa tōyōlō cāne. ⁷ Kelena Tacaa tō Samiyeli si: Taa nyēni tōō, na tayalēh. Pē taya inōyι ma lōsaa, maa paasōyōna tōō isu yolv. Ama lotu taa ké ma nyēnōyι.

⁸ M̄pōyó Sese yaa Apinatari na í kōō. Ilena Samiyeli tō si: Pē taya inōyι Tacaa lōsaa.

⁹ Na Sese yaa Samma, ιlena Samiyeli tasa si: Tacaa ta lōsi inι tōtō.

¹⁰ M̄pōyó ι yaa ι pōyalaa naatosompōyōlaya inι ι tēna, na Samiyeli tō si: Tacaa ta lōsi pa taa nōyōlv.

¹¹ Ilena Samiyeli pōōsi Sese si: Nyá pōyalaa tēna nté? M̄pōyó si pē kaasa tēnōyv, kvle kv pola ntiyile ké. Ntēna Samiyeli si: Tili ι waali. Mpi tō, tō kaa caali kōtāya tōyōnāya tōyōv na í ta kōnta.

¹² Ntēna pá tili ι waali. I isēntaa ka hetaa ké na pō luwa, na ι wēna alaafōya. Ntēna Tacaa tō Samiyeli si: Inōyōle, kvli na ή pēli-ι nim ιe. ¹³ M̄pōyó Samiyeli kraya nim na hēlvōv na í pēli-ι ι taalōnaa isēntaa.

Tənaɣa Tacaa Feesuɣu tii Tafiti təə kə pə kraɣav
kɔvaŋku tə na pə puki.

Uena Samiyeeli náá kɔli na í məli ı te Lama.

¹⁴ Mprúɣú Tacaa læsa ı Feesuɣu ke Sayuli taa, na
í tu-ı læmaɣasəle ısaɣale na tə cəəsəɣi-ı. ¹⁵ Ntəna ı
təmlə nyəma təmi-ı si: Nyəni, Tacaa tu nyá taa kə
ləmaɣasəle ısaɣale na tə cəəsəɣi-ŋ. ¹⁶ Mpu tə, wulav,
yele na tə pɛɛki-ŋ yulv wei ı nyəmə cəmuɣv mapv ke
teu tə. Ye læmaɣasəle ısaɣale í kɔla nyá təə, ıle ı ma-ŋ
cəmuɣv na pə heesi nyá laŋle. ¹⁷ Mpuɣule Sayuli si:
Pə we teu. Í pɛɛki-m kɔpaŋ na í kəna.

¹⁸ Tənaɣale təmlə nyəma taa nəɣəlv təma si: Ma
nawa Petəlehəm tu Seseə pəɣalaa taa nəɣəlv, na í
nyəmə cəmuɣv mapv ke teu. Pəcə ı kii ifepu kə na í
we kpelikpeka, na ı nyəmə yoou təm. Pəyele ı nyəmə
təm yəɣətəɣv kə. ı yəɣətəɣi yem yem, na ı ısentaa
luwa, na Tacaa we ı waalı.

¹⁹ Mpuɣule Sayuli tilaa na ı heeli Seseə si: Kəna-
m nyá pəɣəlv Tafiti wei ı tiikiyi heen tə. ²⁰ Ntəna
Seseə caa kraŋaɣa, na í svki-keɣe təɣənaɣa, na sɔlvəm
hulvŋ, na pəfate na í tilina Tafiti si í pona Sayuli.
²¹ Tafiti talaa na í svv Sayuli təmlə taa, ılena ılé ı luɣv
lapı-ı na í kra-ı ı yoou wontu təkəlv. ²² Ntəna Sayuli
tılı na pá heeli Seseə si: Ma luɣv lapa nyá pəɣəlv ıni,
yelina-m-ı.

²³ Waatv wei læmaɣasəle ısaɣale í kəma Sayuli taa,
ıle Tafiti kraɣa cəmuɣv na í mapı-ı na pə ce ı təə na ı
laŋle hee.

17

Koliyatı na Tafiti pa təm

¹ Μπόγύ Filiisi yoolaa kotaa, na pá puli Soko ke Yuta tetu taa, na Aseka pa heku taa ké Ifesi-Tamim si, pa yookina Iseyeli nyéma. ² Na Iseyeli yoolaa na pa caa Sayuli, pá koti na pá puli Ila tetekæle taa si, pa yookina pa kolontunaa. ³ Puyv luyv ke Filiisi nyéma ka pulaa, na Iseyeli nyéma ke puyv leŋku luyv na tetekæle ke pa heku taa.

⁴ Μπόγύ Filiisi yoolaa taa yoolu nɔɔlv ɪ luwa na í sɔŋ heku taa. ɪ teyele Katɪ na pá yaaki-ɪ si Koliyati. ɪ taɣalɔŋ we isu meetælɔnaa tooso ke mpv. ⁵ Nyɔɔlvuyv kuvɛemuyv yoou kahuka ke ɪ pama, na í suu kv toko. Toko inɪ ɪ yuŋ we isu kiloonaa nutoso ke mpv. ⁶ Pə kaasi na í suu-kuyv ɪ nɔɔheɛ tɔɔ, na í hɔɔla pə ŋmantaaya səkɔpɛlaya. ⁷ Na ɪ ŋmantaaya sɔsaya kɔátúyú yuŋ we isu sayata kɔatəle. Na ŋmantaaya kakɔɔŋa yuŋ isu kiloonaa naatosompɔɔlaya. Na ɪ kɔaluyv təkulv náá tɔŋ ɪ nɔɔɔ tɔɔ. ⁸ Mpuyvle ɪ sɔŋaa na í holiyina Iseyeli yoolaa tintika si: Pepe tɔɔ ké í luwa na í puli yooou? ɪ ta nyɪ taa si, maya Filiisi tv, na meye Sayuli yomaa? ɪ læsi apalv na má na-ɪ tɔ suli. ⁹ Ye í pəsaa na í kv-m, tə pəsi mə yomaa. Ama ye ma pəsaa-ɪ na má kv-ɪ, í ká la tá yomaa. ¹⁰ Na ɪ tasa si: Saŋa ke maa tvv Iseyeli nyéma. ɪ læsi yulv na má na-ɪ tɔ yoo.

¹¹ Sayuli na ɪ yoolaa pa nu mpv, ulena pá nyá na sɔɔɔntv anaam nɔɔlv í kpa-we.

¹²⁻¹⁴ Yuta Petələhem Ifəlayim kpekəle tv wei pa yaa si Seseɛ tɔ, ɪ kɔatəla teu ke Sayuli waatu taa ké. ɪ ka wɛna pəyalaa pələfɛɪ naanvwa na pa taa sɔsaa tooso. Iiyari na Apinatari na Samma paa tɔŋa Sayuli ke yooou. Pa yaakaya pa tənuyv si Tafiiti. ¹⁵ ɪ lukaya Sayuli teye na í puki Petələhem na í tiikiyi ɪ caa heɛŋ.

¹⁶ Koliyatı səḡaya həkv taa ké tanan na taanaya ké, kuyeeḡ nule təcu na í holiyina İseyeli nyóma sı pá ləsi apalı na í na-ı pá yoo.

¹⁷ Ḿpúyú kuyaku nakuli Sese tóma Tafiiti sı: Mv pee kotonjee mayasəlaya kanə, na potopotonaa naanɔwa inə, na hí pona nyá taalɔnaa ke təyoole təcau. ¹⁸ Ye pə kaasa waakasənaa naanɔwa inə, ɔle n cəla yoolaa iyaga (1000) nyuyv tu. Na hí ná nyá taalɔnaa na pá cəla-ḡ pulv mpi maa lana naani sı pa wəna pa weesin tə. ¹⁹ Pa na İseyeli nyóma ləlaa na Sayuli pa wəna İla tetəkəle taa, sı pa yookina Filiisi nyóma.

²⁰ Ḿpúyú Tafiiti yelina ı heeḡ kaləkv ke taḡlv. İlena í kvli tanan kupaḡkv tee na í krağa ı səḡəla na í tee, isu ı caa ka keesuyv-ı tə. İ tala təyoole, ɔle yoolaa luwayale sı pa puləḡı na pá yoo, na pa kiisi yoou kakiisasi.

²¹ Ḿpuyule Filiisi nyóma na İseyeli nyóma pa pulaa na pá nyənəḡı təma. ²² İlena Tafiiti nyótə mpi ı ka kənaa təḡə wontu feḡlu. İlena í krağa asewa na í svv yoolaa loosi taa na í see ı taalɔnaa. ²³ İ təḡna-wəḡe yəḡətənav ke mpv, ɔle yoolaa taa yoolu Koliyatı luwayale na í holiyina İseyeli nyóma ke kvlvmtv nti na Tafiiti nu. ²⁴ İseyeli nyóma təna na-ı, ɔlena səḡəntv kra-wə na pá tuliḡı tapəḡ. ²⁵ Ḿpúyú yəlaa yəḡətaa sı: İ nawa apalı inı ı lukuyv isəntə tə, İseyeli nyóma taya ı kəḡ kvtyv. Ye wei í pəsa-ı na í kv-ı, wulav ká svvı pıntv ke toḡ. İ ka ha-ı ı pəelə. Pəyele ı ká ce ı təyaga tənaya lampuu.

²⁶ Ḿpúyú Tafiiti pəssa ı cələ nyóma sı: Ye wei ı kvwa Filiisi tv inı na í keeli İseyeli nyóma fəele pepeye paa lapı-ı yee? İle Filiisi ma ta nyı isə inı ı ke we na í tvuki İsə weesuyv tu yoolaa tintika ke mpv?

27 Μρύγύ yəlaa ləla təm kulomtv nti. 28 I taalv səsə Iiyarı nu ι yəγətəγəna yəlaa. Uena ι taa huu kpaκpaα na ί təmι-ι si: N caa weye cəne ye? Aweye n yelina nyá kaləkiya ke nyutv taa? N ké tetelatv na kalampaani tv ké. Ntəη yoou ke n kəma feŋuyv yaa? 29 Kelenə Tafiiti si: Ha, ma lapa we? Pə ta muna si má pəəsi mpv?

30 Uena ι yele ílé, na ί ηmaa ləlv, na pá cə-ι teitei isv təm kancaalaya nyəntv.

31 Mpuyvle pa teləsa Tafiiti kuvəγətvtv ke Sayuli, na ílé ι tili na pá yaa-ι. 32 Ntəna Tafiiti tə si: Ta caa, nəγəlv lanle ί taa təna Filiisi tv inι. Maa polo na má na-ι té yoo. 33 Kelenə Sayuli tə si: Aa, n kəsa pəyaya, n kaa pəsi na η yooa Filiisi tv inι. Mpi tə, ílé ι təmle nté yoou ke too ι kulvγv tə. 34 Tafiiti si: Ta caa, waatv wei ma tiikaya ma heeη tə, ye təγəlaya yaa wontuyv nakvli kv luwa na kú kpa heeη, 35 ma təγənəγι-kuγv, na má kpa-ku, na má ma-ku, na má ləkki heu ke kv nəγə taa. Ye kv tila ma waalı, ulə ma ləli kv luyv tee na má kú. 36 Μρύγύ ma kvkaya təγəlasι na wontunaa lentι. Mpv inι tətəγə maa la Filiisi ma ta nyi isə ineyε timpi ι tvv Isə weesuyv tv yoolaa tintiyile tə. 37 Uena Tafiiti tasa si: Tacaα wei ι yapa-m taale wontu səkpaη taa tə, ι ka ya-m tətəγə Filiisi tv inε ι niη taa. Kelenə Sayuli tə si: Təv, polo, Tacaα ί wεε nyá waalı.

38 Μρύγύ Sayuli suu Tafiiti ke ι yoou wontu, na ί pamι-ι nyəγəlvγv kuvεεmvyv kahuka. 39 Uena ί kpaγa Sayuli layate na ί ləli na ί maγasi tənte. Mpi tə, too tə ι ta suuta wontu nti. Μρύγύ ι təma si: Ta caa, maa pəsəγι wontu təne. Ma ta maləna-tι. Uena ί wəγəsι. 40 Uena ί kpaγa ι kpatóγú, na ι pəntəlvγv, na ί təəsi pεε

kusotee kakpası ke ləw taa, na í tu ı ntiyile huluyu taa. İlena í tee Koliyatı waalı. ⁴¹ Mpuşule Koliyatı kpatəna Tafiiti ke pəcə pəcə. Na ı kpaluyv təkulv ke ı nəgə təw. ⁴² İ ná Tafiiti ke teu, İlena í kpeena-ı ı taa İsu pəyaya ŋka ka səŋa teu na ka İsentaa luwa tə. ⁴³ Mpuşú ı kpeesa-ı sı: Ma ké hağa yaa we na ŋ kəŋ ma kiŋ na kpatəŋ? İ tema ı tuŋ ke yaav, na ı təŋsi Tafiiti ke mpusinaa, İlena ⁴⁴ í təmı-ı sı: Kəw cəne na má tu nyá nantv ke kpelıŋ na taale wontu. ⁴⁵ Mpuşú Tafiiti cə-ı sı: Layate na ŋmantaası ke nyá təkaa na ŋ kəŋna ma waalı. Ama ma kəŋ nyá waalı na Tacaa Toma təna tu İseyeli yoolaa İwə wei n tuşwa tə ı toŋ taa ké. ⁴⁶ Saŋa, ı ká tu-ŋ ma niŋ taa, na má kv-ŋ, na ma setı nyá nyuşv. Na má tu Filiisi yoolaa nantv ke kpelıŋ na taale wontu. İlena tetv təna nyı sı İseyeli nyəma wəna İwə na í waasəyi-wə. ⁴⁷ Na samaa İne ı təna ı cekəna tətə sı pə tağa layate yaa ŋmantaaya tike ke Tacaa yakəna. Mpi tə, İnəgəle akanaa caa. İ ka to-mege tá niŋ taa.

⁴⁸ Koliyatı həma ı ti sı ı suvki Tafiiti tee, İlena İlé í kpağa asewa ke ləŋ na í səŋı-ı. ⁴⁹ Na Tafiiti ləsi pəle ke huluyu taa, na í tu pəntəlvuyv taa na í tó. Mpuşú ı yağa Koliyatı tokuyv taa, na tə caŋ na ı fala ı nəgə təw təmlv.

⁵⁰ Pə lapa Tafiiti kəla Koliyatı na pəntəlvəle nté na í kv-ı. Pəyele ı ta təkı layate.

⁵¹ Mpuşú Tafiiti kpağa asewa na í polo Koliyatı kiŋ. İ kpeə ı layate İlena í teesi-ı, na í setı ı nyuşv. Filiisi nyəma nawa sı pa aka səpa, İlena pá kuu-te. ⁵² Mpuşú Yuta na İseyeli nyəma yağa yoou kakiisasi, na pá təgəni-wə na pá tiina-wəge tetəkəle taa. Haləna

πά σου Ικολοη νυόμα νᾠνᾶσι τέε. Να πά ku-weye mpv na Salayim mpaav, haləna Ικολοη na Κατι pə acalee.

⁵³ Κελενα Ισεγελι νυόμα məli Filiisi νυόμα təsikile na pá kuu wontunaa. ⁵⁴ Μπόγύ Tafiiti pona Koliyatı nyuyv ke Yosalem. İlena í su i təyi i yooou wontu.

Sonatan na Tafiiti pa həka taapalle

⁵⁵ Waatu wei Tafiiti pukaya Koliyatı yoonav tə, Sayuli pəəsa i yoolaa wulav Apənee si: Awe pəyalv ke ifepu inε inı ye? Ntəna ílé si: Hai, ta caa, na má səhna nteye cəne, ma ta nyi. ⁵⁶ Μρυγυλε Sayuli si: Pəəsi na í nyi i caa.

⁵⁷ Tafiiti tema Koliyatı ke kyv na í kraa nyuyv na í məli. İlena Apənee kraa-i na í pona Sayuli kiη. ⁵⁸ İlena i pəəsi-i si: Ifepu nyá, awe pəyalv ke-η? Μρυγυλε Tafiiti si: Ma caa keke nyá pəyalv Pətəlehəm tı Seseə.

18

¹ Τοο isı Tafiiti tema Sayuli ke yəgətənav ke mpv tə, Sonatanı luyv suv-i keke isı yem na kpete. ² Kyakv ηkv ku mayamaya ke Sayuli su Tafiiti ke i təyaya taa. Tafiiti ta tasa i caa teye məlvv. ³ Μπόγύ Tafiiti na Sonatanı pa pəela nəgə si pa taapalle i weε tam təə. Mpi tə, Sonatanı luyv ka suv Tafiiti ke teu ké. ⁴ Μπόγύ Sonatanı ha Tafiiti ke i kpaı, na i tokonaa. Na í ha-i tətəgə i layate na i təəv na i tampala.

⁵ Μπόγύ Sayuli kpa Tafiiti ke yoolaa nyuyv tı. Mpi tə, paa timpıyı i tila-i yooou, i lakı aka ké. İlena yəlaa təna na wulav waalı nyóma luyv la Tafiiti.

Sayuli cəhəyi Tafiiti na kyv

6 Waatu wei Tafiti ka kowa Koliyati to, mpogoo Iseyeli nyema luna yooou, ilena pa acalee tana taa alaa lu Sayuli sehuvu. Ilena pa maaki wontu, na pa yooki yontu na pa paaki, na pa wilitiyi. 7 Mpogoo pa tu kawayaga si:

Sayuli kowa yalaa iyaga (1000) ke huyle.

Tafiti ke iyisi naanowa (10000) ke huyle.

8 Mpogoo yontu nti to ta maga Sayuli na paana kra-i soom. Mpi pa to to pa yooki si, Tafiti kowa na pa tee-i. Ye mpv kawulaga kpatogoo tike nte pa kaasa-i muvu. 9 Pa kraavu hatoo kuvaku nku na pa puki to, Sayuli suv Tafiti kele ise culuvu.

10 Tev fema ile, lamayasale isagale nte Taca tu Sayuli to, to kulana-i kele. Ilena i yagotayi yem yem ke tayaga taa isu kraavu, na i nmantaaga ke i niu taa. Tafiti na makaga camuvu isu i tu laki-i to. 11 Mpogoo Sayuli magasa i taa si: Isu ma kama-i nmantaaga na kutuluyu. Ilena i lag-i-kege tom naale, na Tafiti naa feeki-kege mpv. 12 Ilena Sayuli suv Tafiti ke nyamna. Mpi to, Taca ka yela Sayuli ke na i we Tafiti waali. 13 Ntena Sayuli lasi Tafiti ke i tayaga taa na i kra-i yoolaa iyaga (1000) nyuvu tu, na i pukina-wege yooou. 14 Na Taca we Tafiti waali na i waaki i yooou tana taa. 15 Sayuli na mpv, ilena sagontu soosi-i krau. 16 Ama Iseyeli na Yuta pa nyema luyu ka we Tafiti ke teu. Mpi to, un i ka kena pa nyuvu tu, na i pukina-wege yooou na i laki aka.

Tafiti kraaga Sayuli peelo Mikaali

17 Mpogoo Sayuli toma Tafiti si: Ye n lapa ma tamle ke teu na kpelikpeka na n yooki Taca yooou. Maa ha-n ma peelo kancaalaga nyeh Melari na n la alv.

Na Sayuli yəḡətəyi ɪ taa sɪ: Tənaɣa Filiisi nyəma ká kɔna-ɪ. Ma niŋ ka kpa ɪ tɔɔ. ¹⁸ Tənaɣale Tafiiti cɔwa sɪ: Maɣale awe? Na ma caa təyaya nté ŋkaya Iseyeli taa? Na halɪ máá lakɪ wulav yəti?

¹⁹ Pə tala waatv wei sɪ Tafiiti kpa kəyi Melari, ɪlena pá ha-ɪ Apeeli-Mehola tv Atələyeli.

²⁰ Mpuɣule Sayuli pɛɛɔ naale nyəŋ Mikaali luyv suv Tafiiti. ɪlena pá tayasɪ wulav na pá maɣa-ɪ teu.

²¹ Mpuɣú ɪ tv ɪ taa sɪ: Ma haakɪ-ɪ Mikaali ké. ɪ kiŋ ke pu kra na-ɪ katəka nyəm, na Filiisi nyəma hiki-ɪ na pá kv-ɪ. Mpuɣú Sayuli tasa Tafiiti ke heeluyv ke təm naale nyəm sɪ: Saŋa n ká pəsɪ ma yəti. ²² Na í səsɪ ɪ waali nyəma sɪ: ɪ heeli Tafiiti ke mukaya sɪ, wulav laŋle heena-ŋ teu ké. Pəcɔ ɪ waali nyəma luyv suv-ŋ. Pə tɔɔ tɔ, kraɣa ɪ pɛɛɔ ɪnəyi pənente.

²³ Pa heela Tafiiti ke mpv, ɪlena ílé ɪ tɔ sɪ: Sɪ yvɔv í la wulav yəti tɔ, pə we nyvɣv ké. Ama ma ta tala pvlv, pəcɔ ma ke konyəntv ké.

²⁴ Mpuɣú pa keesa wulav ke nti Tafiiti cɔwa tɔ. ²⁵ Ntɛna í tɔ sɪ: Mpi ma caa sɪ Tafiiti í suv ma pɛɛɔ tɔ təɣale sɪ, í kú Filiisi nyəma ke nunwa (100). ɪlena í kɔna-m pa hənnəsɪ, na pá lɛtɪ ma kolontunaa.

Na Sayuli ləkɪ keɛ sɪ ntanyɪ pa hiki Tafiiti na təna na pá kv-ɪ. ²⁶ Wulav waali nyəma heela Tafiiti ke mpv, ɪlena ílé ɪ tisi sɪ ɪ ká la wulav yəti. ²⁷ Mpuɣú Tafiiti kraɣa ɪ yoolaa na í polo na í kv Filiisi nyəma ke yəlaa ŋmɔnvɣv (200), na kvyakv ŋku pa suwa tɔ kv ta tata. Na í pona pa hənnəsɪ na í kala-sɪ təcŋŋ na í cɛla wulav ke teitei ɪsu ɪɛ ɪ caakaya tɔ, na í pəsɪ ɪ yəti. ɪlena wulav ha-ɪ ɪ pɛɛɔ Mikaali na tɛlasɪ.

28 M̄p̄oḡȳ Sayuli cek̄ənaa t̄əfoo s̄i Tacaa w̄e Tafiti waali. P̄ə kaasi Mikaali n̄a s̄əəla-ı teu. 29 Ulena í n̄yaŋna Tafiti, na í p̄əsi ı kolontu ke hal̄əna ı s̄əm.

30 Filiisi awulaa lukaya Iseyeli nȳəma ke kuluw̄ ké, na Tafiti ka k̄əkayana-w̄e na p̄ə k̄əli Sayuli yoolaa nȳuȳ nȳəma lel̄aa. Ulena ı h̄əte t̄əŋna yaav̄ na p̄ə puki.

19

Sayuli t̄əḡənȳȳ ke Tafiti

1 M̄p̄oḡȳ Sayuli t̄əma ı waali nȳəma t̄əna, na ı p̄əyalv̄ Sonatan̄ s̄i p̄á k̄ó Tafiti. Ama Sonatan̄ luȳu n̄a s̄ov̄ Tafiti ke teu, ul̄ena ı tayasi-ı s̄i: 2 Ma caa luki s̄i í kv̄-ŋ yoo. M̄p̄v̄ t̄ə, cele tanan̄ la laakali, kra taale na í ŋm̄eli. 3 Má luwa maa polo ma caa kin̄ ke taale nte t̄ə taa n̄ w̄e m̄p̄v̄ t̄ə, na má ȳəḡət̄əna-ı nȳá t̄əm, í ȳəḡət̄aa suwe ul̄e ma k̄eesi-ŋ.

4-5 M̄p̄oḡȳ Sonatan̄ sama Tafiti ke ı caa Sayuli kin̄ s̄i: Paapa, nȳá kul̄v̄kv̄ ke Tafiti ıni ı lukaya. Hal̄əna í la ı weesuȳu ke awusa na í kv̄ Koliyati. I lapa na Iseyeli nȳəma k̄əli pa kolontunaa t̄əcaɣacaya, na nȳá mayamaya n̄ na m̄p̄v̄ na nȳá lan̄le hul̄v̄mi. M̄p̄v̄ t̄ə, pepe t̄əw̄ ké n̄ ka kv̄-ı m̄v̄sv̄ŋ ke yem ke m̄p̄v̄? Taa wak̄əl̄əna-ı. M̄pi t̄ə, ílé ı ta wak̄əl̄əna nȳá.

6 M̄p̄uȳule Sayuli nuna ı p̄əyalv̄ na í ȳəḡət̄i na í tuuna Tacaa s̄i: Ma kaa kv̄ Tafiti.

7 Ulena Sonatan̄ yaa Tafiti na í k̄eesi-ı p̄ə t̄əna. Ulena í m̄əŋna-ı Sayuli kin̄ na í laki t̄əma nna tuu ı lakaya t̄ə.

Mikaali waasa Tafiti

⁸ Μρύγύ youu tasa kolvuvu ke lseyeli nyéma na Filiisi nyéma hekv taa. Ntēna Tafiiti yoonā-wē na í kēli-wē tācayacaya, na í tōyōni.

⁹ Uēna Tacaā tv Sayuli ke lōmayasāle isayale na í caya ι tōyaya taa. Na í tōka ηmantaaya ke ι niη taa, ¹⁰ na Tafiiti nāā tōηna-ι cōmuvu marv. Μρύγύ ι mayasā sι ι yakι Tafiiti ke ηmantaaya na í kpōna kutuluyv. Ama ílē ι fēē-ke. Uēna ká yaya kutuluyv, na Tafiiti se ahoo anι. ¹¹ Mpvvule Sayuli tila yēlaa sι pá feη Tafiiti tōyaya. Ye kv fema tanaη, íe pa kv-ι. Kēna ι alv Mikaalι heeli-ι sι: Ye n ta se ahoo anē, cele isēntō n sēpa.

¹² Uēna Mikaalι lēsι Tafiiti na pētote na í se. Pē lapa ι tolāa kēle. ¹³ Pē waalι kē Mikaalι kpaya yvlv lēsvuvv ηkv pa saakāa tō, na í husι katō tōō na í tv pōή tōnvuvv ke nyvuvv cōlv, na í takι pvuvv. ¹⁴ Pē kōma na Sayuli tili sι pá kpa-ι, úēna Mikaalι heeli-wē sι pē wukι-ι. ¹⁵ Mpvvule Sayuli mēlōna tillāa sι pá polo pá na-ι, na pá kōna-ι na ι kvhēntuvv na inι í kv-ι.

¹⁶ Yēlaa mpē pa mēlaa íe sēsē yvlv lēsvuvv ntē, na pá tv pōή hvntv ke kv nyvuvv. ¹⁷ Ntēna Sayuli tō Mikaalι sι: Pepe tōō kē n pvγusa-m na h yele na ma kolontu fiti?

Kēna Mikaalι nōyō tēkpaυ sι: Tafiiti tōma-m kē sι ye ma ta yele-ι ι ká kv-m.

Tafiiti na Sayuli ke Nayōti

¹⁸ Mpv pē lapōna na Tafiiti se na í polo Samiyeeli kiη ke Lama na í kēsι-ι pē tōna mpi Sayuli lapa-ι tō. Uēna í tōη Samiyeeli ke Nayōti na í caya tōna. ¹⁹ Mpvvule pa tayasa Sayuli sι: Tafiiti wē Nayōti ke Lama cōlv. ²⁰ Uēna í tili sι pá kpa-ι. Μρύγύ tillāa mayana ísō kvγōyōtv tv telēsēlaa kpekēle ke tōna na

Samiyeli ke pa nyuyv tu. Tənaɣa Iso Feesuyu tii tillaa mpe pa təə, na pá svv paale na Iso sam. ²¹ Mpyóyú pa taɣasa Sayuli ke təm nti. Uena í tili kvfama, na pele pá paaki na pá saŋ Iso. Na í tasa lelaa ke tiluyu ke təm tooso nyəm, na pele pá paaki na pá saŋ Iso. ²² Mpyóyú Sayuli kpesa i maɣamaɣa na í polo Lama. I tala ləkə səsə wei i we Seku cəbə tə uena í pəəsɪ sɪ: Leye Samiyeli na Tafiiti pa wee? Ntəna pá cə-i sɪ: Pa we Nayətɪ.

²³ Sayuli kpaɣa Nayətɪ mpaav, uena Iso Feesuyu tii i təə, na í təŋ na í paaki na í saŋ Iso, haləna í tala təna.

²⁴ I tala Samiyeli pa kiŋ, uena í wəɣəsɪ wontu na í paaki na í saŋ Iso ke mpv. Haləna í həntɪ ateyɛ ilim na pə tɛm na ahoə təna. Pə təə ké yəlaa pəəsəyɪ təma sɪ: Sayuli ná we Iso kuyəɣətɪv teləsəlaa taa tətəɣə?

20

Sonataŋ seəkəna Tafiiti təə

¹ Mpyóyú Tafiiti sewa Nayətɪ ke Lama kiŋ na í polo í maɣana Sonataŋ na í pəəsɪ-i sɪ: Ma lapa we? Pepeye ma wakəlaa? Isayətv ntiyi ma lapa nyá caa na í pɛəkəyɪ ma weesuyu? ² Tənaɣale Sonataŋ cəwa sɪ: Iso í pona pooluŋ. Pəpətv ké, n kaa sɪ. Ma caa u laki pulv cəcəka na í ŋmɛsɪ-m. Ue pə fei sɪ í la mpv na má tá nu. ³ Mpyuyɛ Tafiiti cəwa sɪ: Nyá caa cəkənaa sɪ n caaki ma təm ke teu. Ntanyɪ i maɣasa i taa ké sɪ í taa nu-ti na pə kəə na nyá laŋle wakəli. Mpv tə, ma tuukina Tacaə na nyá maɣamaɣa sɪ pə kaasa-m pəcəɣə na má sɪ. ⁴ Mpyóyú Sonataŋ təma-i sɪ: Maa la-ŋ pə təna mpi n səəlaa tə. ⁵ Ntəna Tafiiti sɪ: Cele nté isətv kvfalv acima. Pɪ wee sɪ ma na wulav tə təyənə. Paa na mpv tə, yelev ma kpa taale na má ŋmeli.

Haləna kuyaku tooso nyəŋku taanaya. ⁶ Ye nyá caa pəssa ma tə, ɬe n heeli-ɪ si: Tafiti wiina-m si má yele-ɪ na í ləyɔ ɪ təyɪ ɪ tɛ Petələhem. Pa lakɪ ɪ təyaya taa ké pənaya kətaya. ⁷ Ye ɪ təma si pə wɛ teu, ɬe nyá pəyalɔ má, ma kaa nyana pulɔ tət. Ama ye ɪ páná huuwa, ɬe nyɪ kpakpaa si nyá caa tɛma ɪ taa keɛ si ɪ lakɪ-m ɪsayatɔ. ⁸ Mpu tɔ, la-m kɔpantɔ ke teitei ɪsu n ka siw nyá nəyɔ ke Tacaɪ ɪsentaa tɔ. Na ye ma tu lapa ɪsayatɔ natəli, ku-m nyá mayamaya. Pepe tɔ kɛ n ká nəki-m nyá caa kin ke ponaw?

⁹ Kɛɛna Sonatan si: Mpusi í polo pooluŋ, na mpi maa nu si ma caa lɔki nyá weesuɣu ləsoyɔ na má ŋmɛsi-ŋ tɔ. ¹⁰ Ḿpúyú Tafiti pəssa-ɪ si: Ye nyá caa laŋlɛ ta hɛɛ awe ka heeli-m? ¹¹ Ntɛna Sonatan yaa-ɪ si: Kɔɔ na tɛ lu na tɛ kpa taalɛ.

ɬɛna pa naalɛ pa kpa taalɛ. ¹² Ḿpúyú Sonatan təma Tafiti si: ɬɛyeli ɬɔ Tacaɪ keɛ ma aseeta tu. ɬɛ maa na ma caa ke cele, yaa celenkufe. Ye ɪ laŋlɛ hɛɛna-ŋ na má tá tili na pá heeli-ŋ, ¹³ Tacaɪ í ku-m. Paa ɪ tu ɪ taa si ɪ ká tu la-ŋ ɪsayatɔ maa heeli-ŋ. Pɔ́cɔ maa yele-ŋ tət, na ŋ tɛɛna alaafəya. Tacaɪ í wɛɛ nyá waali, ɪsu ɪ ka wɛw ma caa waali tɔ. ¹⁴ Na ye maa wɛɛna weesuɣu, ɬe n la-m kɔpantɔ nti ɬɔ lapa-ŋ tɔ na paa ma tu sɛpa, ¹⁵ na pɔ́ kɔɔ na Tacaɪ kpiisi nyá kolontunaa tənaya kulɔm kulɔm, taa yele ma təyaya ke kɔpantɔ lapɔ.

¹⁶ Pə taya pulɔ, Sonatan na Tafiti paa si nəyɔ kɛ na ye Tafiti na ɪ təyaya nyəma pa yəka-ke Tacaɪ ká yele na ɪ kolontunaa lɛɛti-wɛ. ¹⁷ Ḿpúyú pa tasa təmaya nəɔsi siw. Mpi tɔ, Sonatan ka sɔla-ɪ kɛ ɪsu yem na kɛtɛ.

18 Na Sonatan tōmi-i si: Cele nté isətv kufalv acima. Pui ná si n fei. Mpi tō, nyá təcəyalē ká wεε kpete. 19 N ká polo kuyaku tooso nyəḡku wule na í ηmeli kaḡmaaya ḡka ka kin n ka tema ηmeluyv tō. 20 Maa tō nyéma tooso, na pələ nté tē kin tō, isu ma na pulv. 21 Uena má tili iwaasələ natəli si tē pεeki-yε. Ye ma heela-te si nyəma nté ma tō ma tō cəne. Kraḡa-yε na í kōna. Ue n kō, taa nyá, natəli tē fei kele. Na Iso, maa looliyi. 22 Ama ye ma tōma iwaasələ si nyəma nté nyá nḡḡ tō, uε n tee. Taca tḡḡnəyi-η kele. 23 Taca kele má na-η tá aseeta tv ke tam tō, ke tōm nti tē yḡḡta isəntō tō tē taa.

Tafiiti sewa

24-25 Mpyḡy Tafiiti sewa na í ηmeli taale. Pə tala isətv kufalv acima taanaya uena wulav caya i təcəyalē ke kolunja kite ke tḡḡv. Apənee ná caya i kəḡkəḡ taa, na Sonatan ke isentaa, na Tafiiti təcəyalē ke kpete. 26 Wulav ta yḡḡti si puluyv kuyaku ḡku. Mpi tō, i huukaya si ntanyi isayatu natəli tē maḡana-i ké na i kaa kō acima. 27 Tev fema isətv kufalv kuyaku naale nyəḡku wule na Tafiiti fei tōtō. Uena Sayuli pəəsi i pəyalv si: Pepe tō ké Sese pəyalv inu i ta kō tḡḡv ke tete na saḡa?

28 Ntəna Sonatan si: I sələma-m si yele-m na má polo Petələhem. 29 Ma taalv heela-m si ma nyéma lakı kōtaya ke ta te. Ye n ké ma taapalv yele-m na má lḡḡ ma ti na má ná ma taalvnaa. Pə tō ké i fei tətḡḡle cəne.

30 Təḡayale Sayuli páána huuwa na í tō si: Alv tetelatv pəyaya nyá. Ma ta nyi taa si nyá camna kele Sese pəyalv? Nyá na nyá too mē fele ké. 31 Nyi si ye Tafiiti wena i weesuḡu, asola taa ké nyá na nyá

kawulaya í wεε. Mpu tɔ, tili na pá kɔna-mi-i, pɔ wεε si í si ké. ³² Mpuɔule Sonatan pɔɔsa i caa si: I lapa we na pá kuyu-i?

³³ Uena Sayuli lɔɔ Sonatan ke ηmantaaya. Tɔnaɔale Sonatan cekɔnaa si i caa tɛma i taa si i kuyi Tafiiti. ³⁴ Mpuɔú i yela tɔɔɔ ke isɔtu kɔfalu kuyaku naale nyɔɔku ηku na í kulɔna páána. Mpi tɔ, i lanle wakɔlɔna Tafiiti ke sɔsɔm ke mpi pɔ tɔɔ i caa tuu-i tɔɔ.

³⁵ Tɛu fema tanaɔ, uena Sonatan na iwaasɔle natɔli pá polo timpi i na Tafiiti paa yɔɔtɔa na pa su tɔ.

³⁶ Uena í heeli iwaasɔle si: Polo na η tɔɔsi nyɔma nna ma tɔ tɔ.

Iwaasɔle tɛwa, uena Sonatan tɔ nyɔma ke tɔ nɔɔ tɔɔ. ³⁷ Iwaasɔle tɔma isu tɔ taku nyɔmle cɔlɔ, uena Sonatan kpeesi-te si: Isu hatoo nyá nɔɔ tɔɔ ké nyɔmle wεε? ³⁸ La lan taa sɔɔ.

Mpuɔú iwaasɔle tɔɔsa nyɔma na tɔ kɔna. ³⁹ Sonatan na Tafiiti pa naale pa nyɔmna mpi pɔ laki tɔ, iwaasɔle ná tá nyi. ⁴⁰ Uena Sonatan cɛla iwaasɔle ke i yoou wontu si tɔ kpeena. ⁴¹ Iwaasɔle tɛwa, uena Tafiiti lu i tɔɔmelle ke kaɔmaaya waali, na í hɔnti Sonatan ke atɛye tɔm tooso. Mpuɔú pa kɔpɔa tɔma na pá wii tɔkpoo, na Tafiiti wula wɔ.

⁴² Uena Sonatan tɔmi-i si: Polo, Isɔ í wεε nyá waali. Uena í yele na má na-η na ta lɔlɔɔ nyɔma tɔ taku nɔɔ ηka tɔ suwa tɔɔ tam tɔɔ.

21

¹ Mpuɔú Tafiiti kolaa na í tɛe na Sonatan náá mɔli icate taa.

Tafiiti pote ke kɔtɔlv Ahimeleki te

² Μπόγύ Tafiiti pola Nopi ke kətulv Ahimeleki te. Ilé i loosa-i, ilena í kpaɣa asewa na səɣəntv na í səɣi-i na í pəəsi-i si: Alaafəya kele na n̄ tə nyá tike ke mpv, na nəɣəlv fei nyá waali?

³ Ntəna Tafiiti si: Wulav kusəna-m na təm kvhmesətv natəli. Ye pə kaasa ma yəlaa ilə, má na pələ tə nyəmə tá suluyv waatv. ⁴ Kvtətəɣəm napəli pə fei? Ha-m potopotonaa kakpası, yaa təɣnaya n̄ka n wəna tə. ⁵ Ntəna kətulv si: Ma feina potopotonaa napələɣi yem. Isə nyəma wəna. Ye nyá yəlaa i ta tokina alaa, ilə ma cələ-n̄ pələ.

⁶ Ntəna Tafiiti nəɣə təkpaɣ si: Paa tə lukı ta luw ma yəlaa wə tənəɣ kə. Halı saɣa tá luw pəne pə ta ke səkpem isəntə tə pə tēsaa kele.

⁷ Iləna kətulv ha Tafiiti ke potopotonaa. Mpi tə, pa tike pa wəna na mpəɣe pa ləsaa si pa layasəɣi kufama.

⁸ Pə pamna Sayuli tiikilaa nyuyv tv nəɣəlv i ka wə təna. Pa yaaki apalv inı si Toweki. I kə Itəm tv, na pa təkə i tətə si í la Isə seev kətaya nakəli.

⁹ Μπόγύ Tafiiti pəsa Ahimeleki si n wəna n̄mantaaya yaa layate na n̄ cələ-m? Mpi tə, wulav tilitu təm kpetəla-m, ilə ma ta kpaɣa layate yaa yovu wontuyv nakəli. ¹⁰ Ntəna kətulv si: Filiisi tv Koliyatı wei n kuwa Ila tətəkələ taa tə, i layate ke pa mēla saalaya, na pá su kətulv toko waali. Ye n caa n̄ kpaɣa-tə, tə tike tə wəna cənə. Ntəna Tafiiti si: Cələ-m-tə tə feina saala.

Tafiiti pote ke Katı

¹¹ Μπόγύ Tafiiti tayana sewa ke kuyaku n̄ku, na í polo wulav Akisi təɣe Katı. ¹² Ntəna Akisi waali

nyóma tó si: Isu tetu wulaw Tafiti kele iné iní? Pə taya
 ı na Sayuli ke pa tona yontu na pá paaki si:
 Sayuli kuwa yəlaa iyaga (1000) ke huɣule,
 na Tafiti náá ku iyisi naanowa (10000) ke huɣule.

¹³ Tafiti mayaša təm ntəyi ı taa. İlena wulaw Akisi
 təm lapi-ı səɣontu ke səsəm. ¹⁴ Ḿpúgú ı pəsa isu
 kraɲtu, na í laki yem yem ké pa isentaa, na í ŋmaaki
 kampɔnaa tɔɔ na í yele na ı ntagama kpen ı tantuɣu
 tɔɔ. ¹⁵ Keİena Akisi tó ı waali nyóma si: I nawaya si
 pə laki yulu inəyi yeleyele. İe pepe tɔɔ ké í kraɣa-ı na
 í kəŋna-m? ¹⁶ Isu ma laŋa kraɲtɔnaa nté na í kəŋna-
 m iné iní si í laki yem yem na má naaki-ı? İ ta mɔna
 í sɔv ma tɔyaga taa.

22

Tafiti pəsa yəlaa kpekəle nyɔɣu tu

¹ Ḿpúgú Tafiti sewa Katı, na í polo na í ŋmeli
 Atulam kukramuɣu púgú taa. Mpuɣule ı tɛtɔnaa na
 ı tɔyaga yəlaa təna nuwa. İlena pá polo ı kiŋ. ² Pə
 kraɣav mpa pa laŋa wakəlaa tɔ, na kəma nyóma, na
 nəɣəsɛɛ nyóma, pa kotina ı kiŋ, isu yəlaa nasəle (400)
 ke mpu, na í pəsi pa nyuɣu tu.

³ Tənaɣa Tafiti luwa na í polo Misipa ke Mowapu
 tetu taa, na í sələmi təna wulaw si: Yele na ma caa na
 ma too pá kəɔ na pá cəəsi nyá tɛ. Haləna má cəkəna
 mpi Tacaá ká la-m tɔ.

⁴ Ḿpúgú Tafiti pona ı nyóma mpeɣe Mowapu
 wulaw kiŋ. İlena pá caɣa tənaya waatu wei iní ı təŋna
 cəəsɣu tɔ.

⁵ Ḿpúgú İso kuɣəɣətu tɛləsulv Katı heela Tafiti si:
 Lu təcəəsəle təna na ŋ polo Yuta tetu taa.

İlena í se na í polo Heleti hətuɣu taa.

Sayuli kuyv ke Nopi kətəlaa

⁶ Μρύγύ kuyaku nakuli Sayuli caγa Kipeya ton-tonje tōw kē tuyv nakuli kv tεε. I ηmantaaya ke ι nin taa, na ι waali nyōma tənaya ι kin. ⁷Tənaya ι tōma-we si: Ntəη Pencamee nyōma me, ί tēη mē taa si Seseē pəyalv Tafiiti ká ha mē tənaya tuη tawa, na ί kpa mē tənaya nyuyv nyōma yeε? ⁸Ye pə taya mpv, pepe tōw kē mē tēna tərαι ί krenta nəγw ke ma tōw. Mē taa nəγwlv u tu cəki-m səkpaluyv ke ma pəyalv na Tafiiti pa nəγw pεeluyv tōm? Pepe tōw kē mē taa nəγwlv kaa tu təγw ma wahala. Na ί keεsi-m isəna ma pəyalv yoosiγi ma na ma tēmle tv tō. Halι ίlé ί nyəki-m katōsi isu ι tēηna lapv ke haləna saηa tō.

⁹ Pə pamna Toweki Itəm tv ka we Sayuli waali nyōma taa. Mpuyvle ι cōwa si: Ma nawa Tafiiti pola Nopi ke Ahitupi pəyalv Ahimeleki kin. ¹⁰ Halι ίlé ι pōosi Tacaa si, pepeye Tafiiti ká la. Na Ahimeleki ha Tafiiti ke təγwəna na ί cεle-ι Koliyatι layate.

¹¹ Μρύγύ Sayuli tila Nopi na pá yaa kətvlv Ahimeleki, na ι təyaya kətəlaa tēna na pá polo. ¹² Uena ί tō Ahimeleki si: Ke ηkpaηη. Na ίlé ι tō si: Ma nuwa, ta caa. ¹³ Μρύγύ ι tōma si: Pepe tōw kē nyá na Tafiiti ί krenta nəγw ke ma tōw? Haləna η ha-ι təγwəna, na layate. Na η yəγwtəna Tacaa ke ι tōm, na ί kvli ma tōw na ί nyəki-m katōsi, isu ι tēηna lapv ke saηa isəntō tō?

¹⁴ Ntēna kətvlv cō si: Nyá waali nyōma taa awe ká keesəna ι təγi nyá yəti Tafiiti. I nukəna-η na ι nyuyv kvla nyá təyaya taa kē. ¹⁵ Pə taya saηa ke ma caala Tacaa ke yəγwtənav ke ι tōm. Ye ma na-ι tá nəγw pεeluyv tōm, taa svki tēleye má na ma təyaya nyōma tá taa nəγwlv ι nyuyv taa. Ma ta nyi-təγi paa pəcō.

16 Μρύγύ Sayuli tōma Ahimeleki si: Isu ma kōwa nyá na nyá caa tēyaga nyéma tēna.

17 Uena Sayuli tō i yoolaa mpa paa sēha i kinj tō si: I ku Tacaa kōtēlaa. Mpi tō, pa nyéma teu si Tafiti seekaga ké. Uena pá na-i pá lá nōyo kulōmaga na pá kisi-m heeluyu.

Ama pele pa kisa Tacaa kōtēlaa ke kyū. 18 Ntēna Sayuli tō Toweki Itōm tō si: Nyaa ku-we.

Uena Toweki ku kōtēlaa mpe pa nunaasa na kakpasi, na pá suuwa kōtaga wontu. 19 Μρύγύ Sayuli kōwa tōtōyo Nori icate yēlaa tēna. Pē kraγau apalaa, na alaa, na piya tēna, na ahulōmnaa na tōla tō. 20 Ama Ahitupi pēyalō Ahimeleki pēyalō Apiyataa ηmelaa na í se na í polo Tafiti kinj. 21 Μρύγύ i tagasa-i si: Sayuli kōwa Tacaa kōtēlaa. 22 Μρύγύ Tafiti tōma si: Kuyanku ma nawa Toweki ke tēna tō, maa nyēma mpv si i kaa lanj Sayuli ke tagasoyu. Má yelina nteye pa ku nyá caa tēyaga nyéma tēna. 23 Caga ma kinj cāne, taa nyá. Ye wei i pēekāyi nyá weesuyu pē we isu ma nyējku ke pōntu pēekāyi, maa paasēna-η.

23

1 Μρύγύ pa tagasa Tafiti si: Filiisi nyéma yōona Keila nyéma na pá kuu tōyonaga ke kpeη taa.

2 Mpuγyle Tafiti sēlōma Tacaa na í pōosi-i si: Pē wee si má polo má yōona Filiisi nyéma mpe? Ntēna Tacaa si: Ee, polo na η yōona-we, na η waasi Keila nyéma.

3 Mpuγyle Tafiti yēlaa pōosa-i si: Yuta cāneyele tē wee tē ta kisi cagau na sōyōntō. Halī mρύγύ tu puki Keila ke Filiisi nyéma suluyu na?

⁴ Tafiiti tasa Tacaa ke yəḡətənav, ulena Tacaa cə si: Kuli na ń tee Keila. Mpi tə, ma tv Filiisi nyəma ke nyá niŋ taa ké.

⁵ Ḿpúḡ ɪ kpaya ɪ yəlaa na í polo Keila na í yooŋa Filiisi nyəma. ɪ kv-weɣe səsəm na í kəli-we, na í lɛeki pa təla. Pə lapa Tafiiti waasa-weɣele.

⁶ Pécó waatv wei Ahimeleki pəyalv Apiyataa ka sewa na í maɣana Tafiiti tə, na í təkə kətəlaa toko wei pa pəsəɣəna Tacaa ke təm tɔɣ.

⁷ Sayuli nuwa si Tafiiti pola Keila, ulena í tə si: Isə caa ɪ tv-ɪ ma niŋ taa ké. Mpi tə, ɪ kəma na í təkɪ ɪ tɔɣɪ ɪ cate nte tə wəna kolɔŋa na kampvnaa na kukaləsəŋ kupaŋ tə tə taa.

⁸ Ntəna Sayuli koti ɪ yoolaa təna na pá polo Keila si pa nyala Tafiiti na ɪ yəlaa. ⁹ Tafiiti nu isayatv nti Sayuli təŋna maɣasvɣv ke ɪ taa ké mpv, ulena í tə kətolv Apiyataa si: Kəna toko wei pa pəsəɣəna Tacaa ke təm tə. ¹⁰ Uləna Tafiiti sələmɪ lseyeli Isə Tacaa na í pəsɪ-ɪ si: Ma nuwa si Sayuli kəŋ ɪ cate yəkuvv ke ma maɣamaɣa ma nyvɣv tə. ¹¹ ɪ ká kəə tampana isv ma nuw tə? Ye ɪ kəma Keila nyəma ká tv-m ɪ niŋ taa? Hai, lseyeli Isə Tacaa, la suulu na ń heeli-m. Ntəna Tacaa si: Ee, ɪ ká kəə. ¹² Uləna Tafiiti si: Ue Keila nyəma ká tv ma na ma yəlaa ke ɪ niŋ taa? Tacaa si: Ee, pa tv-me.

¹³ Ḿpúḡ Tafiiti na ɪ yəlaa pa lu Keila ke kpakpaa na pá tee tiili. Pa we isv yolvnyəəŋ nasətoso (600) ke mpv. Sayuli nuwa si Tafiiti sewa, ɪe ɪ ta tasa pote tətə.

¹⁴ Uləna Tafiiti saah pɣv taa ké kukpamvɣv púḡḡ taa na Sifi wulaya tetv tə. Sayuli pɛkaya-ɪ tam ké. Ama Isə ta tv-ɪ ɪ niŋ taa. ¹⁵ Ḿpúḡ Tafiiti nawa si

Sayuli preekayi si í kv-i. Ilena í saali Sifi wɔlaya tetu hɔtɔyɔ taa.

16-17 Waatu inayi Sonatanɔ pola Tafiti kin ke tɔna na í sɔɔsi-i apalɔtu si: Taa nyana pulɔ, Isɔ we nyá waali, na ma caa kaa tokina-ɔ. I nyɔmá teu tɔtɔ si nyaa tɔɔna Iseyeli nyɔma tɔɔ ké kawulaya, na mayale nyá waali nyɔɔ.

18 Ilena pa naale pá krenti na pá pɛeli nɔɔ ke Tacaɔ isentaa. Mɔyɔ Tafiti saala hɔtɔyɔ taa, na Sonatanɔ náá kpe i tɛ.

Sayuli tɔɔnɔyi Tafiti

19 Mɔyɔle Sifi nyɔma pola Sayuli kin ke Kipeya na pá heeli-i si: Tafiti ɔmela ta tɛɛ Hakila puyɔ hɔtɔyɔ taa, ké kvkɔamɔɔ taa ké wɔlaya tetu ilim mɔtɔɔɔ tɔɔ. 20 Tɔ nyɔmá si n caa n kra-i. Mɔ tɔ, kɔɔ tɔ kra-i na tɔ cɛɛ-ɔ. 21 Tɔnayaɛ Sayuli tɔma si: Timpi í wɛna ma pɔtɔtɔɛ ke isɔntɔ tɔ, Tacaɔ í kooli-mɛɛ kvpantɔ. 22 Mɔ tɔ, í polo na í tasa pɛekoyɔ ke timpi i wɛɛ tɔ, na wei i mayamaya i na-i tɔ. Mpi tɔ, pa heela-m si i acilayatu wɛ sɔɔntɔ. 23 I pɛeki teu na í cɛkɔna lona nna nna a taa i ɔmelɔyi tɔ. I wɛɛna naani, ilena í kɔɔ na má na-mɛ tɔ polo. Ye tetu taa cɔnɛɛ i wɛɛ, maa pɛeki Yuta nyɔma tɔna taa na má na-i.

24 Ilena pá tɛɛ Sayuli ke nɔɔ na pá polo Sifi. Ama Tafiti na ílé i nyɔma pa wɛ Mawɔɔ wɔlaya tetu taa ké tɛtɛkɛ taa ké Yuta wɔlaya tetu ilim mɔtɔɔɔ tɔɔ.

25 Mɔyɔ Sayuli na i yɔlaa pa pola Tafiti pɛekoyɔ. Ilena nɔɔɔɔ tayasi-tɔyi Tafiti na í tii puyɔ na í polo í caya Mawɔɔ wɔlaya tetu taa. Sayuli nu mɔyɔ, ilena í tɔɔ i waali ké tɔna. 26 Na í na i nyɔma pa wɛ puyɔ hɔɔɔyɔ tɔɔ, na Tafiti na i nyɔma na lɛɔkv tɔɔ.

Μρύγύ πα sewa kpaakraa si pa fitiyi Sayuli. Ama ílé na i yɛlaa paa tɛma Tafiiti-wɛyɛle tam si pa kpaaki-wɛ. ²⁷ Tɛnaya tillu kɔma na í heeli Sayuli si: Kɔɔ lɔŋ, Filiisi nyɔma wata tɛtu.

²⁸ Ntɛna í mɛli Filiisi nyɔma waali. Pɛ tɔɔ kɛ pa ha tɛnaya hɛtɛ si pa ya tɛma kɔkramɔyɔ.

24

Tafiiti kisa Sayuli kɛ kyɔyɔ

¹ Μρύγύ Tafiiti kɔla tɛna na í polo Aŋ-Ketii kɔkramɔyɔ púyú taa na í caɣa tɛna. ² Sayuli luna Filiisi nyɔma tɛtɔxɔnle, ɔlɛna pá taɣasi-i si Tafiiti wɛ Aŋ-Ketii wɔlaya tɛtu taa. ³ Μρύγύ Sayuli tɔɔsa yoolaa taa yoolaa kɛ iyisi tooso (3000) kɛ lɛyɛli tɛtu tɛna taa, na í polo Tafiiti pɛɛkyɔyɔ. Halɛna í tala taale pɛŋtɔlvɔŋ kɔkramɔyɔ. ⁴ Μρύγύ pa tala heeŋ tɛtɔkɛle nte tɔ wɛ mpaav nɔɣɔ tɔ. Kɔkramɔyɔ púyú nakɔli ku wɛ tɛna. Ntɛna Sayuli svu kɔ taa si i lukɔ hɛm, na Tafiiti na i yɛlaa pa ŋmɛla lɔlɔ kɛ púyú kɔlvɔmɔyɔ ŋku kɔ taa. ⁵ Tɛnayaɛ Tafiiti yɛlaa wɛlɛta-i si: Nyɔleleŋ ntɛ yaa, Tacaɔ ka tɛma-ŋ heeluyɔ si i ká tu nyá kolontunaa kɛ nyá niŋ taa. Tɔv, lana-i ɔsɛna n caa tɔ.

ɔlɛna Tafiiti kɔli tɛhɛɛ na í cooli Sayuli capa ntompɔle. ⁶ Μρύγύ i lanŋle ŋmaawa mpi pɛ tɔɔ i lapa mpv tɔ. ⁷ ɔlɛna Tafiiti tɔ i yɛlaa si: Iɔɔ í taa yeɛle na má tokina ma sɔsɔ. Mpi tɔ, Tacaɔ lɛsɛna-i na í kpa-i wɔlav.

⁸ Tɔm ntɔɣi Tafiiti taŋna i yɛlaa si pá taa kɔ Sayuli. Pɛ waali kɛ Sayuli luwa na í tu i mpaav. ⁹ Μρύγύ Tafiiti pɛle pa luwa tɔtɔ, na pá kɛɛɛsi Sayuli si: Hai, ma caa wɔlav.

Sayuli pəsa ı waalı, ılena Tafiiti həntı-ı atə. ¹⁰ Na ı pəəsi-ı sı: Pepe təə ké n nukı nti yəlaa looliyi sı ma caaki nyá wakəlvəv tə ye? ¹¹ Pə taya mpv se. Mpi tə, saŋa n nana nyá ı səpəle nté ı səna Tacaa tı-ŋ ma niŋ taa tə. Yəlaa səsa-m sı má kv-ŋ. Ama má kisi na sı pə fei sı má tı ma səso təə ké niŋ. Mpi tə, Tacaa ləsəna-ŋ na ı kra-ŋ wulav. ¹² Təv, ma caa, nn naaki nyá toko ntompəle nté ma niŋ taa, ye maa nəkaa maa kv-ŋ. Ama timpi ma coola nyá toko tike na má tá kv-ŋ tə, nyı sı ma taa ı kraakəna-ŋ. Pəyele ma ta sələna-ŋ ı sayatv. Ama nyá nyəkəna-m katəsi sı n caa ń ləsi ma luyv tēē. Pəyele ma ta wakələna-ŋ natəli. ¹³ Tacaa ká huuna má na-ŋ ta təm na ı leeti-ŋ. Ama ma kaa kraasi nyá təə ké niŋ. ¹⁴ Pa tuka ituule sı: ı sayalataa lakəna ı sayatv. Mpv ıni, tətəvə ma kaa tokina-ŋ. ¹⁵ Ma ta tu talv haya kusəpaya, yaa ı pēlav, na halı ı seyelı wulav taka təvənəyi-m mpv. ¹⁶ Tacaa ká huuna má na-ŋ tá təm na ı seena ma təə. ı ká ha-m tampana, na ı ya-m nyá niŋ taa.

¹⁷ Tafiiti tēma yəvətəv ke mpv, ılena Sayuli pəəsi sı: ıle ma pəyalv Tafiiti nəvə ke ma nukı mpv?

ılena Sayuli tıli nəvə na ı wii təkpo. ¹⁸ Na ı tə sı: Nyayale tampana tı, ma təm səpəna. Mpi tə, má lapəna-ŋ ı sayatv na ń leeti-m kəpantv. ¹⁹ Kəpantv nti n lapa-m təvə n kēsa saŋa ı səntə. Mpi tə, Tacaa tı-m nyá niŋ taa na ń kisi-m kəvə. ²⁰ Ye yılv sula ı kolontu ı kəvı-ı ké, ı yeki-ı. Tacaa ı leeti-ŋ kəpantv nti n lapa-m saŋa kəyakv kəne tə. ²¹ Pənente ma nyəma sı nyayale wulav. ı seyelı kawulaya tēna ká wēē nyá niŋ taa. ²² Mpv tə, yəvətı na ń tuuna Tacaa sı, n kaa kv ma loləvə nyəma ke ma səm waalı. Pəyele n kaa kpiisi ma hətə ke ma caa təyaya taa.

²³ Uena Tafiiti tuuna mpv. Mpyugye Sayuli mela krepente. Uena Tafiiti náá mēli i kukpamuyv púyó taa.

25

Napaali leev

¹ Mpyóg kuyaku nakvli Samiyeeli sēpa. Uena Iseyeli nyéma koti na pá caa i ləyaga, na pá pimi-i i te Lama. Waatu inəyi Tafiiti kulaa na í polo Palanj wulaya tetv taa.

²⁻³ Kalepv luvyv taa apalv tonj tv nəyolv i ka wenna Mawəj. Uena i tēmlē nyéma náá wē Kamēeli na pá laki i tēmlē. I heej ka wē iyisi tooso (3000) na pəj kē iyaya (1000). Apalv in i hətē ntē Napaali, na i alv si Apikaali. Alv in i ka wē ləmagasē kē na i isentaa luwa. Ama i paalv ná kē yvli nyəməj tv na isayav. Kamēeli kē paa wē waatu in i na pá kəkki pa heej hvntv.

⁴ Tafiiti pēle paa wē wulaya tetv taa. Uena Tafiiti nu si Napaali kəkki i heej hvntv. ⁵ Uena í kvs i fepiya naanvwa si, pá polo Kamēeli kē Napaali tē, na pá sēē-i si: Ma sēē-ē. ⁶ Iso í ha nyá təyaga na nyá nyəm tənaya alaafəya. ⁷⁻⁸ I heeli-i tətə si: Ta na nyá tiikilaa tu wenna Kamēeli. Tə ta la-weyē isayatu natəli. Pécó pa təla taa natəli tə ta le. Ye n caa, n pəəsi-təyi nyá tēmlē nyéma na í na. Təv, ma nuwa si pa tənna nyá heej hvntv kəv tə, lajhvləmlē kuyaku kē ma nyéma pola nyá tē. Ma wiikina-ē si í ha má na ma nyéma kē mpi n wēna si n haaki-tv tə.

⁹ Ifepiya mpē pa tala Napaali tē, uena pá kēēsi-i Tafiiti tēmnāa mpē na pá tənə i kvəcətv. ¹⁰ Tənayalē Napaali holaa si: Tafiiti yaa. Ma ta nyi wei pa yaa mpv tə. Kayana yomaa mpa pa seeki pa caanaa na pá

cɔɔki yem tɔ pa wiisa paɗale kɛ. ¹¹ Ue ma kaa kraɗa tɔɗonaya na lum na nantu nti ma lapa tɔkpetekpete ke ma tɔmle nyɔma tɔ, na mɔ celɔyi yem cɔɔlaa.

¹² Tɔnayaɓe Tafiti pɔyalaa pɔsɔna pa waali. Pa kpema uena pɔ kɛɛsi-i tɔmnaa mpe pa tɔna. ¹³ Ntɛna Tafiti si: Paa wei i lɔli i layate ke i tɔnaya taa.

Uena Tafiti pɔyalaa lɔli pa layaleɛ na i maɗamaɗa i co i layate tɔtɔ. Yɔlaa isu nasɔle (400) tɔna i waali, na pɔ kaasi yɔlaa ŋmɔnɔɗu (200) na pɛle pa taɗa wontu.

Apikaali sɔɗɗu ke Tafiti

¹⁴ Mɔpɔɗu Napaali pɔyalaa taa nɔɗɔɓ cɔpa i alu Apikaali ke sɔkpalɔɗu si: Tafiti kusɔna nteɗe i pɔyalaa ke wɔlaya tetu taa si pɔ kɔɔ pɔ sɛɛ ta caa. Ntɛna i nyaasi-we. ¹⁵ Pɔcɔ waatu wei tana yɔlaa mpe tu we wɔlaya tetu taa tɔ, pa lapa-tuɗu kuɗantu ke teu kɛ. Pa ta la-tuɗu isayatu natɔli. Pɔcɔ ta pulɔpu ta le. ¹⁶ Mpe pa kentina ta tɔ kɛ tam na tɔ tiikiyi ta kalɔkɔɗ. ¹⁷ Mpu tɔ, nyi isɔna n kɔ la tɔ. Mpi tɔ, pa tɛma ta caa na i nyɔm tɔna pɔ tomle tam kɛ. Pɔyele i nyɔmɔɗ katatɔlaya tɔ, paa ta taa nɔɗɔɓ yɔɗɔtɔna-i i kaa nu.

¹⁸ Tɔnayaɓe Apikaali kraɗa potopotona ke ŋmɔnɔɗu (200). Uena i kraɗa sulɔm hulɔɗ naale, na heeɗ wei pa tɛma tɔsɔɗu tɔɗɔ kakpasi. I kraɗa tɔtɔɗ pɛe kuɗɔɗɛɛ isu saaki, na leɛɛɗ paɗa ke nuɗuwa (100), na fikinaa paɗa ke ŋmɔnɔɗu (200), na i hɔkɔ kraɗasi tɔ. ¹⁹ Uena i tɔ i tɔmle nyɔma si: I tɛ-m nɔɗɔ na mɔ tɔɗ mɔ waali.

Ama Apikaali ta heeli i paalu kɛ natɔli. ²⁰ Mɔpɔɗu i kra i kraɗaya tɔ na i kraɗa pulasi mpaav. Uena i na Tafiti na ule i nyɔma pɔ suli kraɗaa.

21 Na pááná kpa Tafiti na í maγasi i taa si: Isu ma tanγu apalu ine i nyəm tənaya wɔlaya tetu taa tɔ, ma iwule tənə tu-m lɔm nté yem. Pəyele i nyəm taa pulu ta le. Ilena í feli-m isayatu ke ma kɔpantu lonte. 22 Ye pə nyaalaa na má ta kpiisita i na i yɔlaa tənə Isə í kɔm.

23 Apikaali loosa Tafiti, Ilena í tii i kraŋaya tɔɔ ke lɔŋ, na í hɛnti-i atɛ. 24 Ilena í tasa i nɔɔhɛ tɛɛ ké hotuγu na í tɔ si: Hai, ma cɛ, má wakələna. Ie yele na nyá pɛɛɔ má, má yɔγɔti na ń nu. 25 Taa kraŋa ma paalu inu i tɔm na n yaa-ti si pulu. Pa yaakɔγu- i si Napaali tɔ, pə nyuγu nté si kraŋtu. Mprúγú i tu we teitei. Má tá nana mpa n tilaa tɔ na pɛ lá mpu. 26 Ma cɛ, Tacaá kpana nyá nin si ń taa lɛɛti nyá kolontunaa. Ma tuuna nyá na Tacaá si Isə ká wakəli nyá kolontunaa na nyá isagalataa ke isu Napaali. 27 Hai, ma cɛ, mu kɔcɔɔv ŋku ma kəna-ŋ isəntɔ tɔ na ń tala nyá yɔlaa. 28 Taa nyəni ma isayatu, Tacaá ká tu-ŋ kawulaya na ká weɛ tam. Mpi tɔ, nyá paasəγəna na Tacaá yoo. Pécɔ nɔγɔlv kaa kɔ nyá tɔm. 29 Isə ká ŋmesɪ nyá weesuyu ke təkulakula. Ye nɔγɔlv kɔla nyá tɔɔ si i kɔγu-ŋ i kaa na-kv. Ama i ká lɔ nyá kolontunaa ké isu pa tɔkɔγu pəntɔlvɛɛ tɔ. 30 Ye pə kəma na Tacaá la-ŋ kɔpantu nti i ka su-ŋ tɔ, na í kra-ŋ Iseyeli nyəma wulav, 31 Ie n kaa wii nyá ti si n kɔwa tulum, yaa n lɛɛta nyá təγi nyá kolontunaa. Hai, ma cɛ, ye pə kəma na Isə la-ŋ kɔpantu, Ie n tɔɔsi ma tɔɔ.

32 Mpuγvle Tafiti tɔma Apikaali si: Ma sama Iseyeli Isə Tacaá wei i kɔsa-ŋ na ń səŋi-m saŋa isəntɔ tɔ. 33 Na má sɛɛ nyá tɔtəγɔ isəna n lapa ləmaγasɛɛ, na ń kpa ma nin na má tá kɔ na má lɛɛti tɔ. 34 Ma tuukina Tacaá wei i kpa ma nin si má taa la-mɛγɛ isayatu tɔ

si, ye n taa səni-m ləŋ, mpi si pu nyaalaya tə, pə taa kaasi Napaali na i yəlaa taa nəyəlv.

³⁵ Uena Tafiiti mu Apikaali nin taa ké mpi i ka ha-i tə. Uena í təm-i si: Taa nyá, məli nyá te, ma nu nyá təm, ma hula-ŋ suulu.

Napaali səm

³⁶ Apikaali məla təyaya, ɬe i mayana i paalv təki kele na í nyəkki isu wulav, na sulum kv-i na í ŋmaaləyi. ɬe i ta heeli-i natəli təfi, haləna pə fe tanəŋ. ³⁷ Təv fema na i sulum ce i tōv, ɬena i alv keesi-i pə tənə. Mpyóy i lanle ce pa katatəlaya, na pə məli-i tsvlvv. ³⁸ Kuyeyə lapa isu naanowa, ɬena Taca yele na í teesi səpv.

³⁹ Mpyóy Tafiiti nuwa si Napaali səpa. Uena í tə si: Ma se Taca wei i seena ma tōv ké isayav nti Napaali lapa-m tə tə taa tə. Isə inu i kpana ma nin si má taa wakəli, na í leeti Napaali ke i mayamaya.

Pə waali ké Tafiiti tilaa si i həŋ Apikaali ke leelu.

⁴⁰ Tillaa tala alv inu i teye Kameli, ɬena pá heeli-i si: Tafiiti tilina-tvŋv nyá kin si i həŋ-ŋ leelu.

⁴¹ Mpyvle Apikaali hənta-weye ate na í tə si: Maa pəsi ta caa yom, na má kəkki i təmle nyəma nəhəe ke lvm.

⁴² Uena Apikaali kvli kprakpa na í kpa i kpanaya təv. Na i pēlaa kakpası wei i lakaya-i təmle təv i waali, na i təŋ Tafiiti təmle nyəma na í pəsi Tafiiti alv.

⁴³ Tafiiti ka tema Sisilee tv Ahinowam ke krayav ke alv. I alaa lapa naale. ⁴⁴ Pə kaasa i kancaalaya alv Mikaali tə, íle i caa Sayuli ka leeka-i ké na í ha Kalim tv Layisi pəyalv Paləti.

26

Tafiiti kisa Sayuli kuvv tətə

¹ Μρύγύ kuvakv nakvli Sifi nyéma pola Sayuli kin ke Kipeya na pá heeli-i si: Tafiiti polaa na í ηmeli Hakila pulaya təə ké wulaya tetv isentaa.

² Tənayale Sayuli kulaa, na í kpaɣa lseyeli yoolaa taa yoolaa ke iyisi tooso (3000) na pá polo Tafiiti preekvɣv ke Sifi wulaya tetv taa. ³ Pa talaa, ilena pá siki Hakila pulaya təə ké mpaav nəɣə. Μρύγύ Tafiiti nuwa si Sayuli təɣa i waali ké təna. ⁴ Ilena í tili feɣlaa na pá mayana si tampana. ⁵ Μρύγύ Tafiiti pola pa təsikile tənaya kpaakraa. Ilena í ná Sayuli na i yoo wulav Apəneɛ pa təhəntəle. Sayuli na həntaya hekv taa ké, na yoolaa náá həntaa na pá cəna-i.

⁶ Μρύγύ Tafiiti pəssa Hiti tv Ahimeleki, na Seluya pəyalv Sowari neu Apəsayi si: Mə taa awe caa si ma na-i tə polo Sayuli pa təsikile? Ntəna Apəsayi cə-i si: Maa təɣi-η.

⁷ Mpuɣvle pa kula ahoov anı na pá polo pa mayana Sayuli hənta hekv taa na í tooki. I ηmantaaya ka sika i nyovv təə ké, na Apəneɛ na yoolaa pa həntaa na pá tamı-i kotaya. ⁸ Tənayale Apəsayi təma Tafiiti si: Saɣa nté Tacaa tvwa nyá kolontu ke nyá niɣ taa. La suulu na n̄ yelev na má kamı-i ηmantaaya ke təm kuləm tike təkəɣ na má kpəna tetv. ⁹ Ntəna Tafiiti si: Taa kv-i yoo. Ye yulv kvwa Tacaa kuləsv, Isə u yeki pəntv. ¹⁰ Ma tuukina si, Tacaa tike wenna mpaav si í kv-i. Ntanyı i kuvakv ká tala na í sí i səm, yaa pá kv-i təyoole. ¹¹ Si má tı niɣ ke Tacaa kuləsv təə tə, Isə í pona mpusi ke pooluɣ. Ie kpaɣa i ηmantaaya na i lum fulaya na tə tɛɛ.

12 Tafiiti pa kpaɣa wontu nti na pá tee tɔ, nɔɣɔlv ta fe na í nu pa taŋ yaa í na-we. Mpi tɔ, Tacaɔ laɣaɣa na pá too isu pa sɔpa. 13 M'p'ógó Tafiiti pa pola pooluŋ na pá kpa pulaya leŋka tɔɔ. 14 Ilena í kpeesi Apənee na yoolaa lempa si: He hee, u nu taa? Ntɛna Apənee si: Nyaya aweɣe na n holiyi wulav tɔɔ kɛ mpv ye? 15 Kɛlena Tafiiti cɔ-i si: Nyana awe í maya apalutu ke Iseɣeli taa? Pepe tɔɔ kɛ n ta feŋ nyá caa wulav tɔɔ kɛ teu? Tɔv, nɔɣɔlv polaa si í kvɣi-i. 16 Ama nti n lapa mpv tɔ tɔ ta keesi yoo. Ma tuukina Tacaɔ si timpí í tá feŋ mə caa wei Tacaɔ lɛsaa tɔ i tɔɔ tɔ, í mvna səm ke mə tənaya. Nyəni, wulav ŋmantaaya na i lvm fulaya ŋka kaa we i nyuvu tɔɔ tɔɣɔlv cəne.

17 M'p'ógó Sayuli nyəmə Tafiiti nɔɣɔ na í pɔɔsi si: Ma pəyalv Tafiiti nɔɣɔ ke ma nukí mpv? Ilena í cɔ si: Hai, ma caa wulav, ma nɔɣɔ kɛ.

18 Ta caa, pepe tɔɔ kɛ n tɔɣɔnəɣi-m mpv? Ma lapa-ŋ we? Ntiyi ma pəntəna-ŋ? 19 Hai, ta caa, ke ŋkraŋŋ na n nu ma tɔm. Ye Tacaɔ tɔna-ŋ si n tɔɣɔni-m, ilɛ kvhav ka heesi i laŋle. Ama ye yəlaa səsəɣəna-ŋ, Tacaɔ í təŋsi-weɣe mpusi. Mpi tɔ, pa tɔɣɔnəɣi-m kɛ si má lu Iɔ tɛtu taa, na má polo tuŋ tɔlaale. 20 Ama maa caaki si ma si lɛlaa tɛ. Pepe tɔɔ kɛ n pɛekəɣi-m isu isəɔlav, yaa isu pa tɔɣɔnvu ləyaya ke pulasi taa tɔ?

21 Mp'vɣvle Sayuli cəwa si: Ma wakəlaa kɛ. Məli ma pəyalv. Ma kaa tasa-ŋ isayatu ke lapv. Mpi tɔ, n ta kv-m. Má lapəna isayatu səsəɔntv isu kvmələmvu.

22 Kɛlena Tafiiti si: Ta caa, nyá ŋmantaaya ntɔ cəne. Nyá yəlaa taa nɔɣɔlv í kəɔ í mv. 23 Tacaɔ í felí mpa pa təŋa siyisuyu na pá lá kvpantv tɔ. Mpi tɔ, saŋa i tu-ŋ ma niŋ taa kɛ. Ilena má kisi si ma taa tokina wulav

wei Tacaa læsaa na í kpa tɔ. ²⁴ Isu saŋa ma yela-ŋ kuyɔ tɔ, Tacaa í la maya mpɔ tɔtɔ, na í fiti-m wahalanaa tɔna taa.

²⁵ Ntɛna Sayuli sɪ: Ma pɛyalɔ, Isɔ í kooli-ŋ kɔpantɔ na í waa pɛ tɔna pɛ taa.

Íróyó Sayuli mɛla kɛpente na Tafiiti náá tɛɛ ɪ nyɛŋku.

27

Tafiiti kpɔlɔyɔ tɔyɔ kɛ Filiisi nyɔma tɛ

¹ Íróyó Tafiiti mayaɔa ɪ taa sɪ: Kuyaku nakɔli Sayuli tɛŋ na í kv-m yoo. Ilɛ sana keɛɛ sɪ má polo má tɔ kpɔlɔyɔ kɛ Filiisi nyɔma tɛtɔ taa. Waatɔ inɛɣi ɪ ká yeɛ-m pɛɛkuyɔ kɛ Isɛɣɛli tɛtɔ taa cɛnɛ. Ilɛ ma fita ɪ niŋ taa keɛɛ. ² Pɛ tɔɔ kɛ ɪ na ɪ yɛlaa nasɛtosɔ (600), pa kɔlaa. Íróyó pa tɛŋna Mawɔki pɛyalɔ Akisi wei ɪ kɛ Katɪ nyɔma wulav tɔ ɪ tɛ. ³ Ilɛna pá kɛɣa pa alaa, na pa piya, na pá polo pá ɛɣa tɔna. Paa na Tafiiti na ílé ɪ alaa naale, Sisilee tɔ Ahinowam, na Kamɛli tɔ Apikaali wei ɪ kɛ Napaali leelu tɔ. ⁴ Sayuli nuwa sɪ Tafiiti tɔ kpɔlɔyɔ kɛ Katɪ, ilɛna í yeɛ-ɪ pɛɛkuyɔ.

⁵ Íróyó kuyaku nakɔli Tafiiti tɔma wulav Akisi sɪ: Hai, ta caa, ye n lapa-m naani, ilɛ n nyɛni ɪcaliya nakɛlɛɣi nyá tɛtɔ taa cɛnɛ na má ɛɣa tɔna. Tɔfɔ pɛ fɛi sɪ má na-ŋ tɔ ɛɣa nyá kawulaya ɪcatɛ taa kɛ mpɔ?

⁶ Ilɛna Akisi hulɪ-ɪ ɪcatɛ nte pa yaa sɪ, Sikɛlakɪ tɔɣɔ kuyaku ŋku ku mayamaɣa. Pɛ tɔɔ kɛ ɪcatɛ ntɛ tɔ pɛsa Yuta nyɔma wulav nyɛntɛ kɛ halɛna saŋa.

⁷ Pɛnaɣa na isɔtɔnaa liyiti tɛcu kɛ Tafiiti ɛɣa Filiisi nyɔma tɛtɔ taa. ⁸ Tafiiti pa lukɛɣa kɔlɔw kɛ Kesuli nyɔma, na Kiiisi nyɔma, na Amaleke nyɔma kɛ. Mpi tɔ, piitimnaa mpɛ paa ɛɣana hatoo lɔŋ taa kɛ

Suli kəŋkəŋ taa. Haləna pə polo Icipiti tətə taa. ⁹ Pa kəkaya yəlaa tənaya həyəluyə ŋku ku taa ké. Pə krayav apalaa na alaa tə. Ulena pá kprakəyi pa təla na pa nyəm na pá pukina Akisi. ¹⁰ Ye ílé ɪ pəəsə-ɪ sɪ: Leye ɪ polə mə kvlɪv kɛ saŋa? Ue ntanyɪ ɪ looli sɪ Yuta tətə ilim mpətəŋ tə. Yaa ɪ tə sɪ Yelameli tətə taa, yaa Keni tətə taa ké tə polaa. ¹¹ Tafiiti ɪ yeki apalə yaa alə na ɪ weesuyə, sɪ pə taa kəə na pá tayasɪ Akisi kɛ nti ɪ lakɪ tə. Isəna Tafiiti lakaya saa wei ɪ ka we Filiisi nyəma tətə taa təyole. ¹² Akisi ka lapa Tafiiti kɛ naani ké teu ké na í təŋ sɪ: Nəənəə Iseyeli nyəma taa kraana Tafiiti. Mpu tə, təlasɪ ɪ ká pəsɪ ma təmlɛ tɪ kɛ tam tə kɛ.

28

¹ Mpyúyú Filiisi nyəma kota pa yoolaa tintika sɪ pa yookina Iseyeli nyəma. Ulena Akisi pəəsɪ Tafiiti sɪ: Ntəŋ n nyəma sɪ nyana nyá yəlaa ɪ ka səna-m na té yoonə Iseyeli nyəma na? ² Ntəna Tafiiti cə-ɪ sɪ: N ká nana nyá isəpəle kɛ nti maa la tə. Keləna Akisi sɪ: Waatu inəyi maa yele na ń taŋəyi ma mayamaya kɛ tam tə.

Sayuli kəŋənaŋ svsəyɪ

³ Samiyeele ka tɛma səpə na Iseyeli nyəma pimi-ɪ ɪ tɛ Lama. Halɪ pá caɣa ɪ ləyaya. Pəyele Sayuli ka təŋəna kəŋənaməŋ svsələa, na pee pəəsələa tənaya ɪ tətə taa ké.

⁴ Mpyúyú Filiisi yoolaa kotaa na pá siki Sunem, na Sayuli náá koti Iseyeli nyəma təna na pá siki Kilipəwa. ⁵ Sayuli nawa kolontunaa yoolaa payale, uləna səŋəntɪ kra-ɪ na í seliyɪ isɪ ləm taa kpatɛ. ⁶ Ulena í yəŋətəna Taca. Ama ílé ɪ ta cə-ɪ. Paa toosee taa, paa kətələa mayasuyə taa. Pəyele Isə kuyəŋətutɪ tɛləsələa

nəγəlv ɪ ta heeli-ɪ sɪ pʊlv. ⁷ Ntɛna í tó nəγə sɪ pá pɛɛki-ɪ alv wei ɪ susəγɪ kəγənaməŋ tɔ na ɪnɪ ɪ polo ɪ kin. ɪlɛna ɪ waalɪ nyáma heeli-ɪ sɪ: Alv nəγəlv ɪ wɛ An-Tɔɔɔ na í susəγɪ.

⁸ Ahoo yuwa ɪlɛna Sayuli layasɪ wontu, na í kpaɣa apalaa naale na pá polo alv ɪnɪ ɪ kin. Ḿpúγú Sayuli tɔma-ɪ sɪ: Ma caa sɪ ń yaa-m atɛtv wei maa keesi-ŋ tɔ na í heeli-m ma nyuγv tɔm. ⁹ Ḿpúγú alv pɔɔsa-ɪ sɪ: Ntəŋ n nyəmə sɪ Sayuli təγəna kəγənaməŋ susəlaa, na pɛɛ pɔɔsəlaa tənaya ɪ tɛtv taa? ɪlɛ pepe tɔɔ ké n nyəki-m katəka sɪ ń kpa-m na pá kv-m. ¹⁰ Ntɛna Sayuli yəγətɪ na ɪ tuu sɪ: Na ɪsɔ, pʊlv kaa la-ŋ. ¹¹ Ntɛna alv pɔɔsi-ɪ sɪ: Aweye n caa sɪ má yaa? Sayuli sɪ yaa Samiyeeɪ.

¹² Waatv wei alv nawa Samiyeeɪ, ɪlɛna í má kapuka na í tó Sayuli sɪ: Hei, sɛsɛ nyagalɛ Sayuli na ń puγusu-m mpv? ¹³ Ntɛna wulav nəγə təkpaɪv sɪ: Nyá laŋlɛ í taa tɔ. N na pʊlvγv? Ntɛna alv sɪ: Atɛtv nəγəlvγv ma naaki na í lukəna tɛtv tɛɛ. ¹⁴ ɪlɛna í pɔɔsi-ɪ sɪ: ɪ ɪsɛntaa wɛ ɪsəna tɔɔ? Alv sɪ: Kvkpatʊlv ké, na í suu capa.

Tənaya Sayuli cəkənaa sɪ Samiyeeɪ, na í hɛntɪ-ɪ atɛ. ¹⁵ Mpʊγvɛ Samiyeeɪ pɔɔsa Sayuli sɪ: Pepe tɔɔ ké n caaləγɪ-m mpv? Ntɛna Sayuli sɪ: Ma tɔm tɛmaya. Mpi tɔ, Filiisi nyáma kɔma-m yoonav. Pəyele ɪsɔ u tasəγɪ-m yəγətənav. Paa toosee taa, paa ɪsɔ kvγəγətɔtv teləsəlaa u heeliγɪ-wɛɣɛ ma tɔm. Pə tɔɔ ké ma yaa-ŋ sɪ ń heeli-m nti pə wɛɛ sɪ maa la tɔ. ¹⁶ Ntɛna Samiyeeɪ pɔɔsi-ɪ sɪ: Tacaalə-ŋ na í pəsi nyá kolontu, ɪlɛna ń yaaki má suwe? ¹⁷ ɪsu Tacaalə ka heela-ŋ na ma keesi-ŋ təγə ɪ laki-ŋ. ɪ lɛɛka nyá kawulaya na í ha-kɛɣɛ Tafiiti. ¹⁸ N ta təkɪ Tacaalə tɔm

na í kpiisi Amaleke nyóma. Mpu pə təw ké Tacaa laki-η m̄p̄yú saŋa. ¹⁹ Cele ı ká t̄v nyana lseyeli nyóma təna ke Filiisi nyóma niŋ taa, na nyana nyá piya ı ká la səlɔnaa.

²⁰ M̄p̄yú Samiyeli təm nti tə s̄usa Sayuli ke watu na í yelee ı ti na í fala ate təmɔlv ısu taav. Mpi tə, ı taa təwə pulɔv kuyaku ŋku na ahoɔ təna, ıle ı tənɔv ka hoowaya. ²¹ M̄p̄yúle alv ıni ı pola Sayuli kiŋ na í mayana-ı na səwəntv pu-ı m̄p̄yú katatəlaya. ılena í təmı-ı sı: Ta caa, nyá p̄eelo má, ma nuna-η teu na má mv səm na má lá nti n heela-m tə. ²² Mpu tə, yelee má ha-η təwənaɔa ke p̄əcə na í təwə, na p̄ə ce nyá ısentəw na í tó nyá m̄p̄aav.

²³ ılena Sayuli kisi sı ı kaa təŋ pulv. M̄p̄yú Sayuli waali nyóma na alv ıni pa kaana-ı, haləna í kəw ı kuli ate na í caya k̄v̄həntvɔv təw. ²⁴ M̄p̄yú alv kpa nav ıfate nte tə yasəla teu təl̄əp̄əl̄əp̄i təwə ləŋ, na í kv na í t̄v p̄etepetasi. ²⁵ ılena í cəla Sayuli na ı waali nyóma na pá təwə. M̄p̄yú pa kula ahoɔ anı na pá kpe.

29

Filiisi nyóma təwənvɔv ke Tafiti

¹ M̄p̄yú Filiisi nyóma kota pa yoolaa ke timpi pa yaaki sı, Afeka tə na lseyeli nyóma náá koti pa nyóma ke Sisilee hite nəwə. ² ılena Filiisi awulaa na yoolaa n̄un̄owa (100) kpekəle, na iyaya (1000) kpekəle pa tó na pá t̄e. Pə kaasa Tafiti na ıle ı nyóma na Akisi ke waali. ³ Ntəna Filiisi yoolaa s̄asaa p̄əw̄si Akisi sı: Həp̄əla nyóma m̄p̄e pa caa weye cəne?

Kelena Akisi sı: lseyeli wulav təmle t̄v Tafiti ké t̄e. ıw̄ev ma kiŋ tə pə taan̄aa ké. P̄əc̄ə ma ta keesi-ı na ısayatiya nakələvi haləna saŋa.

⁴ Tənaɣa pa mu Akisi na pááná na pá təm-ɪ sɪ: Mələna-ɪ lonte nte tə taa n ka hula-ɪ sɪ í caya tə. Í taa təŋ tá waali ke təyoole, na pé kəə na yoou haŋ ilena í pəsi ta kolontu. N ta nyɪ taa sɪ ta yəlaa panɛɣe ɪ ká kv, ilena pé ciiki í na ɪ caa? ⁵ Matəŋ Tafiiti inəɣɪ paa yookaɣana yontu na paale sɪ:

Sayuli kəwa yəlaa iyaya (1000) ke huɣule.

Tafiiti náá kv iyisi naanəwa (10000) ke huɣule.

⁶ Mpuɣule Akisi yaa Tafiiti na ɪ təm-ɪ sɪ: Ma tuuna Tacaɪ sɪ n ké tampana təŋlv ké, na ma nyuləɣɪ sɪ má na-ŋ té puki yoou. Mpi tə, hatoo n kəm ma kiŋ na pé suna saŋa tə, ma ta nata isayatiya nakələɣɪ nyá kiŋ. Ama Filiisi awulaa lelɪa u caakəna-ŋ. ⁷ Mpu tə, məli təhɛɛ, pə taa kəə na í la mpi pə ta maya-wɛ tə.

⁸ Ntəna Tafiiti sɪ: Ta caa, wulav, ilɛ pepeɣe ma lapa? Tuu ma kəm nyá kiŋ cənɛ na pé suna saŋa tə, isayatu ntiɣɪ n nawa ma kiŋ na pə fɛɪ sɪ má na-ŋ té polo yoou? ⁹ Mpuɣule Akisi sɪ: Natəli tə fɛɪ ma kiŋ, halɪ n tu wɛ maya teu ké ɪsu Isə tillu. Ama awulaa səkpema mpe pa təmna sɪ pə fɛɪ sɪ tá na-ŋ té polo yoou. ¹⁰ Mpu tə, nyá na mpa í lu Sayuli kiŋ na í kəə tə, cele tanəŋ ye pə nyaalaa í kvli ləŋ na í tɛɛ.

¹¹ Tɛv fema, ilena Tafiiti-wɛ pá kvli ləŋ na pá məli timpɪ paa wɛɛ tə. Ilena Filiisi nyəma náá polo Sisilee.

30

Tafiiti yoonav ke Amaleke nyəma

¹ Ḿpóɣú Tafiiti na ɪ yəlaa pa tala pa təcayale ke kvyakv tooso nyəŋkv wule. Ilena pá mayana Amaleke nyəma wata Yuta na ilim mpətəŋ təə, na pá sə Sikəlaki ɪcatɛ. ² Ilena pá kpa alaa na səsaa na piya

mpa paa we tə taa tō. Pa kuu pa tənaya na pá tuna mpaav. Ama pa ta ku pa taa nəyolv. ³Tafiiti na ı yəlaa pa tala ıcate taa, ılena pá mayana pa səpa-teye kəkō. Ḿpógó pa kpa pa alaa na pa alvpiya na pa apalvpiya ke yomle. ⁴Ḿpógó pa tula nəssi na pá wii təkpoosı pa səki pa səki. ⁵Pa kpeηna Tafiiti alaa naaleye na pá kpaaya. Sisilee tv Ahinowam na Kameeli tv Apikaali wei ı ké Napaali leelu tō.

⁶Mpuyule Tafiiti laηle pəsa katatəlaya. Mpi tō, ı yəlaa ka wena-ı na hıwεε nyah nyəna ke pa piya tōw ké. Halı pá kvli sı pa yaki-ı pεε. ılena Tacaa sōssi-ı apalvtv.

⁷ılena Tafiiti tō Ahimeleki pəyalv Apiyataa wei ı ké kətvlv tō sı: Kəna-m kətəlaa toko wei pa pəssəyəna Tacaa ke tōm tō.

Apiyataa pona-ı, ⁸ılena í pəssi Tacaa sı: Ye ma təηa kolontunaa mpe maa hiki-we? Tacaa sı: Təyənı-we n ká hiki-we na í waası yəlaa mpe.

⁹ılena Tafiiti na ı yəlaa nasətoso (600) pá tv pa waali. Pa tala Pesəw ləw ¹⁰ılena yəlaa ηmınyv (200) saali təna. Mpi tō, pa sula kav. Pə kaasa nasəle (400), ılena pεle na Tafiiti pá tvyvtı. ¹¹Ḿpógó pa sula Icipiti tv nəyolv, na pá pona-ı Tafiiti kiη na pá ha-ı təyənaya na lvm. ¹²Pa ha-ı tətəyō fiki pee kvwvleε payale, na lεseη kvwvlv paya ke naale, na í təyō na í lá alaafəya. Mpi tō, kvyeη tooso ke ı ta təyō ı ta nyōw. ¹³Ntəna Tafiiti pəssi-ı sı: Awe təna-η na leye n lunaa? Keleνα ılé sı: Ma ké Icipiti tv ké, Amaleke tv nəyolv ı ka təkəna-m yomle. Saηa taa kvyeη tooso kəlv pə wukaya-m na í lə-m tō. ¹⁴Ta watəna Kəleti nyəma tetv ilim mpətəη həyolvv tōw ké Yuta tetv taa,

na Kalerev tɛv, na tɛ sɔ Sikɛlakɛ ɪcɛtɛ. ¹⁵ Ntɛna Tafiiti si: N ka pona-m yoolaa mpɛ unɪ pa kin na?

Kɛlɛna yom cɔ si: Tuuna Isɔ hɛtɛ si n kaa kv-m. Pɛyele n kaa cɛlɛ-m ma caa, ɪlɛna pɛcɔ mɔ pona-ŋ pa kin.

Tafiiti kɔwa Amaleke nyɔma

¹⁶ Apalv unɪ ɪ kraɣa Tafiiti na ɪ pona-ɪ na pɔ maɣana Amaleke nyɔma kɛ sɔsɔm kɛ tɛna, na pɔ tɔki na pɔ nyɔɔki na pɔ paaki. Wontu nti paa lɛka Filiisi nyɔma na Yuta nyɔma tɔ tɔ tɔ kɛ pa lakaya mpv.

¹⁷ Mɔpɔyɔ Tafiiti kv-wɛɣɛ tanaŋ ŋkv. Halɛna tɛv kvfemuyv taanaya, pa taa nɔɣɔlv ta fiti. Ye pɔ taya ifepiya nasɔlɛ (400) wei ɪ caɣa yooyoonaa na ɪ se tɔ. ¹⁸ Mɔpɔyɔ ɪ lɛka pa tɛna mpa Amaleke nyɔma ka kraɣa tɔ, na ɪ alaa naalɛ. ¹⁹ Tafiiti lɛka pa piya tɛnaya tɛcɛɪcɛɪ, na pa wontunaa mpa kolontunaa ka kuuwa tɔ. ²⁰ Na ɪ lɛkɪ Amaleke nyɔma tɔla tɛna na a tiikilaa yɔɣɔtɔyɪ si: Tafiiti tɔla ntɔ cɛnɛ.

²¹ Pa kɔma pa tala yɔlɛa ŋmɔnɔyɔv (200) ŋkv ku kawa na kɔ saali Pesɔ lɔɔv nɔɣɔ tɔ, ɪlɛna pɛlɛ pɔ polo-wɛɣɛ sɛŋyɔv, na Tafiiti krɛtɛna-we na ɪ sɛɛ-we.

²² Mpɔyɔlɛ mpa paa tɛŋa Tafiiti tɔ, pa taa tetelataa na asayaa pa tɔma si: Timpi panɛ pa ta pɛsɪ na pɔ polo kolontunaa tɛkɔlɛ tɔ, ta kaa ha-wɛɣɛ mpi tɔ hika tɛna tɔ pɔ taa pɔlv. Ama pa alaa na pa piya tike kɛ paa kelɪ na pɔ tɛɛ.

²³ Ntɛna Tafiiti si: Apalaa mɛ, ɪ taa la mpv. Mpi tɔ, Tacaɣa yapɛna-tv na ɪ tɔ tɔ niŋ taa kɛ ta kolontunaa na ɪ ha-tuyv pɔ tɛna ɪsɛntɔ. ²⁴ Nɔɣɔlv kaa mv mɔ tɔm nti.

Ilɛ pɔ wɛɛ kɛ si mpa pa pola tɔyoolɛ tɔ,

na mpa pa taŋa wontu tō pá tala wontunaa mpeye teitei.

²⁵ Pə kraɣav kuyaku ŋku na pə puki tɔɣo Iseyeli nyóma suv mpúyó lapv, na pə pəsi isu kiiu.

²⁶ Pa məla Sikəlaki, ɔlena Tafiiti cosi kolontunaa wontu nti pa hika mpv tō tə taa, na í ha Yuta nyuvv nyóma na ɪ taapalaa si: Tacaá kolontunaa ke tə leekaa na tɔ cosi na tɔ ha-me. ²⁷ Mpa mpa ɪ hawa tɔɣole, Peteeɪ nyóma, na Lama nyóma ke Nekefi wɔlaya tetv taa, na Yatii nyóma, ²⁸ na Alwewe nyóma, na Sifimotɪ nyóma na Isətemwəwa nyóma, ²⁹ na Lakaali na Yelameli acalɛ nyóma na Keni nyóma, ³⁰ na Hooma nyóma na Pəə-Asaŋ nyóma na Ataki na Hepələŋ nyóma, ³¹ na timpi timpi Tafiiti na ɪ yəlaa paá cəəsaa tō pə nyómanaa.

31

Sayuli səm

¹ Waatv inɪ ɪ taa ké kuyaku nakvli, Filiisi nyóma yoonə Iseyeli nyóma, na pá tɔɣəni-we na pá kv-weye Kilipwə puvv taa. ² ɔlena pá tó Sayuli pa waali na pá kv ɪ pəyalaa Sonataŋ na Apinatari na Maləkisuwa.

³ Mpúyó pə wiisina Sayuli na pá yaɣa-ɪ nyóma ke teu.

⁴ ɔlena í tō ɪ yoou wontu təkvlv si: Kpee nyá layate na ń teesi-m. Pə taa kəə na Filiisi ma ta nyɪ isənaa mpe pá kəə pá teesi-m na pá paana-m.

Amə səɣəntv kpa yoou wontu təkvlv na í kisi. Tənaɣale Sayuli sika ɪ layate na í yeɪe ɪ ti na í hoti tə təə. ⁵ Yoou wontu təkvlv ná mpv, ɔlena ílé í hoti ɪ nyənte təə ké mpv tətə na í si.

⁶ Sayuli na ɪ pəyalaa tooso, na ɪ yoou wontu təkvlv, na ɪ yəlaa təna pa səpəna kuyaku ŋku.

⁷ Μρύγύ Ισεγελι nyéma mpa paa we Sisilee ləəu waali, na Yaatanu pəχə waali tə, pa nuwa si Sayuli na i pəyalaa pa səpa na Ισεγελι yoolaa seeki. Tənaχa pele pa lu pa acalεε taa na pá se tətə. Uena Filiisi nyéma polo na pá caya təna.

⁸ Tεv fema, uena Filiisi nyéma polo si pa kpakəχi səttaa wontu. Μρύγύ pa maχana Sayuli na i pəyalaa tooso pa səpa Kilipəwa puyv taa. ⁹ Uena pá seti Sayuli nyuyv na pá wəχəsi i yooou wontu. Pə waali ké pa yasa təm kupaantu ntəχi Filiisi nyéma tetv taa, na pa tuη kutuluη taa na yəlaa təna nu. ¹⁰ Uena pá su Sayuli wontu ke tuyv Asətati kutuluχu taa. Μρύγύ pa kama Sayuli maχamaya ke icate nte pa yaa si Peti-Seyan tə tə kolunə tə.

¹¹ Waatu wei Yapeesi nyéma nuwa isəna Filiisi nyéma lapa Sayuli tə. ¹² Μρύγύ apalaa taa apalaa kotaa, na pá tə ahoο təna na pá polo Peti-Seyan na pá ləsi Sayuli na i pəyalaa, na pá pona-weχe Yapeesi na pá wə-weχe kəkə. ¹³ Uena pá ləsi pa muwa na pá pi tuyv nakvli kv tεε. Uena pá həkə nəəsi ke kuyeyη naatosompəχəlaya.

PHIPI LI ISO TOM TAKELAYA
Portions of the Holy Bible in the Lokpa language of
Benin

copyright © 1999 SIM

Language: Lokpa (Lukpa)

Translation by: SIM

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-10-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 9 Oct 2020

ef14191a-91f7-51c1-ac89-7b93dd7c4377